

Wprowadzenie

Niniejszy raport jest próbą syntetycznego podsumowania debaty parlamentarnej na temat współpracy rozwojowej rozumianej – zgodnie z definicją zawartą w ustawie o współpracy rozwojowej z 2011¹ – jako działania w zakresie **pomocy rozwojowej** oraz promowania rozwoju demokracji w krajach rozwijających się, **pomocy humanitarnej** oraz **edukacji globalnej**. Przedmiotem analizy jest praca Sejmu IX kadencji oraz Senatu X kadencji, w szczególności wypowiedzi i debaty parlamentarzystów na posiedzeniach plenarnych oraz podczas obrad wybranych komisji sejmowych i zespołów parlamentarnych.

Analizie poddaliśmy posiedzenia istotne dla problematyki współpracy rozwojowej i pomocy humanitarnej wyselekcjonowane na podstawie słów kluczowych, poddane wstępnej analizie maszynowej, a następnie – interpretacji badaczy. Za cel analizy postawiliśmy sobie wyróżnienie okoliczności, w których pojawiają się i są dyskutowane kwestie związane z polską **pomocą rozwojową** i **humanitarną**. Analiza pozwoliła wyłonić parlamentarzystów najbardziej zainteresowanych tą problematyką, a także wskazać najczęściej poruszane przez nich zagadnienia.

Załącznikiem do raportu jest oś czasu, na której przedstawione zostały najistotniejsze wydarzenia omawianego okresu (od listopada 2019 r. do lipca 2023 r.) oraz poszczególne posiedzenia Sejmu i Senatu, Komisji Spraw Zagranicznych obu izb, a także zespołów parlamentarnych, podczas których omawiane lub wzmiankowane były kwestie związane ze **współpracą rozwojową** i **pomocą humanitarną**. Na osi zaznaczone zostały konkretne posiedzenia, wraz z odnośnikami do materiałów źródłowych (np. sprawozdania stenograficzne) oraz cytaty wypowiedzi posłów i posłanek oraz senatorów i senatorek.

- Polska **współpraca rozwojowa** w debacie parlamentarnej w latach 2019-2023 nie stanowiła przedmiotu dyskusji samego w sobie, a jedynie pojawiała się w kontekście konkretnych wydarzeń.
- Pojęcie „**pomocy rozwojowej**” przywoływane było przy okazji omawiania ustawy budżetowej na rok 2023 czy corocznych sprawozdań z działalności Fundacji Solidarności Międzynarodowej.
- **Pomocy humanitarnej** Sejm poświęcał uwagę przy okazji reakcji na pandemię COVID-19 (2020), represje po wyborach prezydenckich w Białorusi (2020), kryzys na granicy polsko-białoruskiej (2021) czy rosyjską pełnoskalową inwazję na Ukrainę (2022).
- Temat **edukacji globalnej** nie był w debacie parlamentarnej ostatnich 4 lat w ogóle poruszany. Samo sformułowanie „edukacja globalna” padło tylko raz, przy okazji konkursu „Edukacja globalna 2020” (odwołanego ostatecznie z powodu pandemii COVID-19) oraz trzykrotnie w interpelacjach.

---

¹ Ustawa z dnia 16 września 2011 r. o współpracy rozwojowej, <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20112341386>

Obrady plenarne Sejmu

W latach 2019–2023 kwestiom **pomocy rozwojowej** oraz **pomocy humanitarnej** Sejm nie poświęcił osobnych debat plenarnych. Obie polityki pojawiały się w debatach w związku z omawianiem innych, powiązanych z tą tematyką ustaw, ratyfikacją umów międzynarodowych i dyskusjami nad budżetem państwa. Temat **edukacji globalnej** nie pojawił w głównej debacie sejmowej się w ogóle.

Kryzysy globalne i w państwach sąsiednich

Wątek **pomocy humanitarnej** pojawiał się w debacie plenarnej w Sejmie IX kadencji przy okazji wydarzeń o charakterze międzynarodowym, mających skutki dla Polski: w odpowiedzi na represje po wyborach prezydenckich w Białorusi (sierpień 2020 r.), omawiania projektu ustawy o rezerwach strategicznych w związku z pandemią COVID-19 (grudzień 2020 r.), debaty nad kryzysem na granicy polsko-białoruskiej (od sierpnia 2021 r.) oraz debaty w związku z pełnoskalową inwazją Rosji na Ukrainę – wynikającą z niej potrzebą udzielania pomocy humanitarnej i procedowaniem w związku z tym ustaw np. *O pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa*² (luty 2022 r.).

Pomoc i wize humanitarne dla ofiar represji w Białorusi

9 sierpnia 2020 r. odbyły się wybory prezydenckie w Białorusi. W dniu głosowania służby rozpoczęły zatrzymania obserwatorów wyborczych oraz obywateli oczekujących na wyniki przed lokalami wyborczymi. Na ulicę wyjechały armatki wodne i patrole milicji. Reżim niemal natychmiast przystąpił do tłumienia oporu, zaraz po wyborach dwie osoby poniosły śmierć, kilkaset zostało rannych, ponad 7 tys. zatrzymanych, a ogromna liczba uczestników pokojowych protestów przeciwko wynikom wyborów została pobita przez funkcjonariuszy OMON-u. Rozpoczęła się masowa emigracja. Szacuje się, że do dzisiaj kraj opuściło ok. pół miliona Białorusinów, nawet 300 tys. przybyło do Polski³.

14 sierpnia 2020 r. Sejm przez aklamację przyjął uchwałę⁴ „w sprawie sytuacji w Republice Białorusi po wyborach prezydenckich 9 sierpnia 2020 r.". Marszałek **Ryszard Terlecki** (PiS) tak ją argumentował: „Sejm Rzeczypospolitej Polskiej zwraca się do Rządu Polskiego o uruchomienie **pomocy humanitarnej** dla ofiar prześladowań na Białorusi oraz stworzenie możliwości szybkiego przyjmowania uchodźców politycznych z Białorusi”. Premier **Mateusz Morawiecki** (PiS) zapowiedział pięciopunktowy plan pomocy dla Białorusi oparty o bezpieczeństwo, otwartość i solidarność. „Otwarliśmy nasze serca na Białorusinów, dziś chcemy otworzyć przed nimi także nasze granice i nasze uczelnie” zadeklarował premier i wymienił plan rządu: 1. wsparcie dla represjonowanych; 2. program stypendialny im. Wincentego Konstantego Kalinowskiego dla studentów i naukowców relegowanych z białoruskich uczelni; 3. ułatwienia przy wjeździe na teren RP, w tym zwolnienia z opłat wizowych, a w sytuacjach szczególnych „wpuszczanie do Polski również bez odpowiednich papierów”, wprowadzenie tzw. wize humanitarnej w ramach umowy z Schengen, dającej ułatwienia na rynku pracy; 4. pomoc niezależnym mediom, m.in. Biełsatowi, Karcie 97, Radiu Racja oraz wsparcie dla niezależnych mediów i wydawców w Białorusi; 5. nowy program Fundacji Solidarności Międzynarodowej dla organizacji pozarządowych wspierających społeczeństwo obywatelskie w Białorusi i wspierających tamtejsze niezależne media. Na realizację programu premier zapowiedział dodatkowe 50 mln zł w stosunku do dotychczasowych środków⁵.

² Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20220000583>

³ Kierunek – Europa. Tendencje migracji z Białorusi po 2020 roku, <https://by-ua-studium.pl/kierunek-europa-tendencje-migracji-z-bialorusi-po-2020-roku/>

⁴ Uchwały w sprawie sytuacji w Republice Białorusi po wyborach prezydenckich 9 sierpnia 2020 r. (druk nr 558): [http://orka.sejm.gov.pl/opinie9.nsf/nazwa/558_u/\\$file/558_u.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/opinie9.nsf/nazwa/558_u/$file/558_u.pdf); zapis debaty parlamentarnej: https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/A76A60160238F345C12585C90045ADE3/%24File/16_ksiazka_bis.pdf

⁵ Zapis wystąpienia premiera Mateusza Morawieckiego w Sejmie https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/A76A60160238F345C12585C90045ADE3/%24File/16_ksiazka_bis.pdf

Miesiąc później, 16 września 2020 r. Sejm podjął debatę nad rządową nowelizacją ustawy o cudzoziemcach⁶. Zgłoszone w toku prac legislacyjnych poprawki zakładały, jak przedstawiał **Paweł Hreniak** (PiS), poseł-sprawozdawca ustawy, „usprawnienia procesu niesienia pomocy humanitarnej w rozwojowej sytuacji nagłych kryzysów, jak np. w Białorusi”. Hreniak argumentował wprowadzenie wiz humanitarnych dla Białorusinów: „wszyscy obserwujemy sytuację u naszego wschodniego sąsiada i wiemy, że represje stosowane przez władze mogą powodować wzrost liczby obywateli Białorusi, którzy będą u nas [...] szukali spokojnego miejsca do życia i do pracy [...], posiadacz wizy humanitarnej, osoba, która jest ofiarą represji [będzie] mogła wykonywać legalną pracę na terytorium Rzeczypospolitej.” Wtórowali mu posłowie **Artur Łącki** (KO), **Jan Szopiński** (Lewica) oraz **Mirosław Maliszewski** (Koalicja Polska). Wszyscy trzej zwrócili uwagę na wartość zalegalizowania pracy Białorusinów w Polsce, przy czym Maliszewski zauważył, że zdarzenia polityczne, np. te, które rozgrywają się w Białorusi nie powinny wpływać negatywnie na rynek pracy w Polsce „trzeba nie tylko rozszerzyć liczbę krajów, z których pracownicy mogliby na uproszczonych warunkach podejmować pracę w Polsce, ale przede wszystkim, trzeba piętro niżej [do starostów] skierować proces wydawania pozwoleń na pracę”.

Rezerwy strategiczne a pomoc humanitarna

Podczas sejmowej debaty⁷ nad projektem ustawy o rezerwach strategicznych (w związku z pandemią COVID-19) podsekretarz stanu w kancelarii premiera **Rafał Siemianowski** zauważył, że w zasobach agencji rezerw strategicznych „znajdują się sprzęty, którym kończy się resurs i których z dużą dozą prawdopodobieństwa nie będziemy w stanie wykorzystać na potrzeby naszego kraju. [Ważne, by] istniała podstawa prawna do przekazania takich zasobów organizacjom międzynarodowym zapewniającym pomoc humanitarną w regionach czy w krajach dotkniętych jakimiś kataklizmami”. Żaden z posłów nie odniósł się do tego wątku. Sejm przegłosował zapis uprawniający premiera do likwidacji wybranych zasobów rezerw strategicznych „ze względu na konieczność [...] udzielenia pomocy i wsparcia podmiotom prawa międzynarodowego”.

Zapora⁸ na granicy polsko-białoruskiej i stan wyjątkowy a kryzys humanitarny

W sierpniu 2021 r. zieloną granicę polsko-białoruską zaczęły przekraczać grupy migrantów. Trzydziestokilku osobowa grupa dzieci, kobiet i mężczyzn została uwięziona w tzw. granicznym pasie niczym. Pogranicznicy polscy i białoruscy uniemożliwili im przedostanie się na terytorium któregośkolwiek z państw, ograniczyli dostęp do potrzebujących okolicznym mieszkańcom, organizacjom humanitarnym i dziennikarzom. Z pomocą unieruchomionym do Usnarza przyjechali posłowie Koalicji Obywatelskiej, **Franciszek Sterczewski**, **Klaudia Jachira**, **Urszula Zielińska** i używając legitymacji poselskich starali się przekazać koczującym żywność i inną pomoc. Wkrótce liczba przekroczeń na granicy polsko-białoruskiej wzrosła. 2 września 2021 r. na wniosek rady ministrów, prezydent **Andrzej Duda** wydał rozporządzenie o wprowadzeniu 30-dniowego stanu wyjątkowego w 183 gminach województw podlaskiego i lubelskiego, a następnie – skierował to rozporządzenie do Sejmu. Marszałkini **Elżbieta Witek** (PiS) wyznaczyła dodatkowy dzień posiedzenia Sejmu, na 6 września 2021 r.

Posłowie opozycji podjęli debatę, pytając przede wszystkim, w jakim celu został wprowadzony stan wyjątkowy. Czy nie dlatego, że „rządzący chcą, aby na granicy nie było dziennikarzy”? – pytał poseł **Jan Szopiński** (Lewica). „Mamy do czynienia z kryzysem migracyjnym” – ogłosił minister w kancelarii prezydenta, **Paweł Soloch**. I dodał, że celem władz białoruskich może być „doprowadzenie do takiego przesilenia migracyjnego, z jakim mieliśmy do czynienia w 2015 r. [na południu Europy]. Jak pamiętamy, spowodowało to nie tylko kryzys humanitarny, ale także kryzys polityczny w samej Unii Europejskiej. [...] możemy spodziewać się [...] zwiększenia presji migracyjnej i w związku z tym powstania nieprzewidywalnych sytuacji kryzysowych”. Minister spraw wewnętrznych i

⁶Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych ustaw:

<https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/druk.xsp?documentId=76C19953D3E1CB41C12585E0004B31D3>; zapis debaty parlamentarnej: https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/611E908D6E8438D2C12585E6000BC95E/%24File/17_a_ksiadzka_bis.pdf

⁷Ustawa o zmianie ustawy o rezerwach strategicznych, [http://orka.sejm.gov.pl/opinie9.nsf/nazwa/2414_u/\\$file/2414_u.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/opinie9.nsf/nazwa/2414_u/$file/2414_u.pdf) zapis debaty parlamentarnej: https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/7C99E8E8DA73A640C12586400002CED2/%24File/23_a_ksiadzka_bis.pdf

⁸Zapora na granicy, informacje: <https://mamprawowiedziec.pl/czytelnia/artukul/zapora-na-granicy>

administracji **Mariusz Kamiński** (PiS) dodał: „Państwo białoruskie [...] organizuje wielką międzynarodową operację polegającą na turystyce migracyjnej”. Na zarzut, że sytuacji humanitarnej na granicy nie mogą relacjonować dziennikarze, Kamiński odpowiedział: „pokazaliśmy zdjęcia polskiej Straży Granicznej, na których widać, jak faktycznie wygląda sytuacja po drugiej stronie granicy”. Poparł go poseł **Zdzisław Szipiera** (PiS) nawiązując do próby nielegalnego przekraczania granicy „na odcinku polsko-białoruskim” oraz, że cudzoziemcy z granicy nie są problemem polskim, ponieważ przebywają na terenie białoruskim. Szipiera wskazywał: „skierowano tam [...] środki, dodatkowe siły, zwiększono zakres i formy działań kontrolnych na granicy, wystąpiono również do władz białoruskich z propozycją pomocy, to były konkretne tiry z pomocą humanitarną, która to pomoc [przez stronę białoruską] nie została przyjęta”. Podczas debaty pojawiło się również oczekiwanie, że „granice Polski, które są także granicami zewnętrznymi Unii Europejskiej, muszą być absolutnie szczelne” (**Barbara Bartuś**, PiS). **Mariusz Trepka** (PiS) pytał o **pomoc humanitarną**, którą przygotował rząd: „czy w dalszym ciągu ten konwój czeka na granicy z Białorusią?”. Następnie podziękował Straży Granicznej i Wojsku Polskiemu „za ochronę i działania, które wykonują na granicy z Białorusią, bo wiemy, że granica z Białorusią to granica nie tylko Polski, ale i całej Unii Europejskiej”. Na kolejnym posiedzeniu, 21 września, poglądy te powtórzyli posłowie PiS **Zbigniew Dolata**, **Grzegorz Wojciechowski** oraz były wiceminister spraw wewnętrznych i administracji **Jarosław Zieliński**, który po doniesieniach o pierwszych ciałach znalezionych na granicy, zapytał: „Jak można w ogóle dzisiaj mieć wątpliwości, kto jest winny temu, że nastąpiła śmierć kilku osób?”⁹.

Agnieszka Ścigaj (wówczas członkini koła poselskiego Polskie Sprawy, od czerwca 2022 r. minister bez teki w rządzie Mateusza Morawieckiego, odpowiadająca za sprawy społeczne) krytykowała: „niemożność udzielenia **pomocy humanitarnej** przez Polski Czerwony Krzyż – organizację, która jest chroniona prawem międzynarodowym i prowadzi działalność humanitarną nawet tam, gdzie są wojny – świadczy o tym, że polska dyplomacja nie ma żadnego przełożenia nawet na podstawowe relacje z naszymi sąsiadami”. Posłanka **Paulina Matysiak** (Lewica) jako pierwsza w debacie parlamentarnej zwróciła uwagę, że uchodźcy próbujący przekroczyć granicę chcą „trafić pod opiekę międzynarodową zgodnie z konwencją genewską”, jednak „polskie [siły] są głuche na wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej”. Wskazała również, że „do koczowiska [w Usnarzu] nie dopuszczono organizacji pozarządowych, opieki medycznej, **pomocy humanitarnej**, [...] celowo utrudniano próby kontaktu z uchodźcami poprzez zagłuszanie rozmów wyciem silników, [...] rząd dopuszczał się manipulacji, przedstawiając, że osoby koczujące na granicy nie pochodzą z Afganistanu, tylko z innych krajów, że nie złożyły wniosku o ochronę międzynarodową, że posiadają środki do życia otrzymane od strony białoruskiej. I te wiadomości były weryfikowane przez przybywające na miejsce media, przez organizacje pozarządowe czy przez posłanki i posłów, którzy nawiązywali kontakt z uchodźcami. Dzięki społecznej kontroli działań polskich mundurowych ustalono liczne przykłady nielegalnych pushbacków, czyli łapania osób, które przekroczyły granicę, odbierania im dokumentów i telefonów i wywożenia ich do lasu poza polską granicę. Widzieliśmy także, że uchodźcy muszą czerpać wodę z pobliskiej rzeki, bo nie udziela się im podstawowej pomocy. Takie działania Straży Granicznej dotyczą wielu grup, nie tylko tej w Usnarzu Górnym”, podsumowała Matysiak. Z krytycznym głosem na kolejnym posiedzeniu wystąpili posłowie KO **Klaudia Jachira**, **Krzysztof Mieszkowski** i **Krystyna Skowrońska** oraz Lewicy – **Katarzyna Kretkowska** i **Jan Szopiński**. **Kretkowska** i **Mieszkowski** zwrócili uwagę na dehumanizację cierpienia oraz ograniczanie współczucia i odruchów humanitarnych¹⁰.

Debata nad sposobem i zasadnością udzielania pomocy humanitarnej uchodźcom na granicy polsko-białoruskiej wraca na kolejnych posiedzeniach w listopadzie 2021 r. Pojawiają się nowe wątki – pytania o działania na terenie państw pochodzenia migrantów oraz deportacje. Posłanka **Wanda Nowicka** (Lewica) pyta „Jak rząd planuje skutecznie dotrzeć do mieszkańców Bliskiego Wschodu z ostrzeżeniem, żeby nie przyjeżdżali, bo nie tylko nie dotrą tam, gdzie chcieli, ale również narażą swoje życie, zdrowie i tracą wolność?”, poseł niezrzeszony **Wojciech Maksymowicz** zwraca się do premiera z pytaniem: „Czy [...] są podejmowane [przygotowania], aby można było

⁹ Stenogram posiedzenia:

https://orka2.sejm.gov.pl/Stenolinter9.nsf/0/03AF92F9A01C541DC125875F007FBDDDB/%24File/38_a_ksiadzka_bis.pdf

¹⁰ Stenogram posiedzenia:

https://orka2.sejm.gov.pl/Stenolinter9.nsf/0/03AF92F9A01C541DC125875F007FBDDDB/%24File/38_a_ksiadzka_bis.pdf

jakimiś kanałami doprowadzić ludzi do lotnisk, z których się ich wywiezie w ramach deportacji, i czy te kraje ich przyjmą?”. Premier **Mateusz Morawiecki** zapewnia Nowicką, że „aktywność pana ministra [Zbigniewa] Raua, pana ministra [Mariusza] Błaszczaka, pana ministra [Mariusza] Kamińskiego jest ogromna”, nie podaje jednak żadnych konkretnych.

Posłowie opozycji podnoszą kilka tematów – kwestię samodzielnego udzielania pomocy przez mieszkańców strefy nadgranicznej (**Klaudia Jachira**, KO; **Daria Gosek-Popiołek**, Lewica), krytykę pusbacków (**Włodzimierz Czarzasty**, **Katarzyna Kretkowska**, Lewica), konieczność dopuszczenia do granicy pomocy humanitarnej, niezależnych obserwatorów i mediów (**Hanna Gill-Piątek**, ówczynie koło poselskie Polska 2050; **Tomasz Zimoch**, Polska 2050; **Barbara Nowacka**, KO; **Monika Falej**, Lewica; **Maciek Kopiec**, Lewica), zorganizowania korytarzy humanitarnych dla uchodźców (**Urszula Zielińska**, KO). Posłanka **Klaudia Jachira** (KO) wskazała, że adaptacja osób migranckich pozwoliłaby odpowiedzieć na kryzys demograficzny i brak rąk do pracy w Polsce. Poseł **Zdzisław Wolski** (Lewica) pytał o rozwiązania finansowe i systemowe służb na granicy: „Jak rząd wspiera – finansowo, organizacyjnie, kadrowo – opiekę medyczną? Cudzoziemcy przekraczający granicę nie są ubezpieczeni”. Wtórował mu poseł **Wiesław Buż** (Lewica) „czy władze polskie pozostają w kontakcie z władzami Ukrainy na wypadek wzmożonego przepływu migrantów przez polsko-ukraińską granicę?”, a **Joanna Senyszyn** (Lewica) postulowała, by w rozwiązanie kryzysu na granicy włączyć doświadczenia Frontexu.

Posłowie Prawa i Sprawiedliwości wzięli w obronę funkcjonariuszy i żołnierzy służących na granicy polsko-białoruskiej, poseł **Krzysztof Bosak** (Konfederacja) oświadczył, że agresywni nielegalni imigranci to nie są uchodźcy, a poseł **Jarosław Sachajko** (Kukiz'15) zgłosił postulat budowy zapor na granicy.

Na te pytania i wątpliwości odpowiedział premier **Mateusz Morawiecki**. Zadeklarował, że nie ustaje „w wysiłkach i kreatywności”, żeby nieść pomoc humanitarną, że rozważa metodę, by „pakować migrantów do samolotów i odsyłać do krajów” i zapewnia – „ratujemy każde życie, my człowieka znalezionego w środku lasu nigdy nie zostawiamy samemu sobie. Jeżeli tylko wymaga on opieki medycznej, jest przewożony do szpitala. Wbrew różnym pomówieniom żadne dzieci nie zostały pozostawione same sobie.” Premier wielokrotnie informuje, że nie może liczyć na skuteczną współpracę z instytucjami Unii Europejskiej, ani Komisją, ani Fronteksem, ani Radą Europejską.

Podczas kolejnych posiedzeń, do końca 2021 r. wątek **pomocy humanitarnej** pojawia się w kontekście planów budowy zapor na **granicy polsko-białoruskiej** oraz utrudnień w prowadzeniu działań humanitarnych przez aktywistów.

Wybuch wojny w Ukrainie

Zimą 2022 r. cele polskiej pomocy humanitarnej dyskutowane w Sejmie zmieniają się zupełnie. Już 26 stycznia, na miesiąc przed wybuchem pełnoskalowej rosyjskiej wojny w Ukrainie poseł **Czesław Siekierski** (Koalicja Polska) przewiduje, że nadchodzi kryzys humanitarny, który będzie wymagał solidarności i przygotowania państw NATO i Unii, w tym Polski, do „niesienia pomocy, której zapewne będzie potrzebowała Ukraina, **pomocy humanitarnej**, takiej ludzkiej¹¹”.

W dniu wybuchu wojny, 24 lutego 2022 r. Sejm przyjął oświadczenie w sprawie agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę i wezwał Rosję i Białoruś m.in. do przestrzegania praw humanitarnych, a do innych państw zaapelował o jak najszerze wsparcie Ukrainy w zakresie gospodarczym i humanitarnym.

Posłowie Lewicy zwrócili się do prezesa rady ministrów z szeregiem pytań w sprawach „przygotowania Polski do udzielenia **pomocy humanitarnej** obywatelom i obywatelkom Ukrainy, utworzenia korytarza humanitarnego, przyjęcia znaczącego napływu uchodźców, jak również przygotowania systemu edukacji na potencjalną

¹¹ Stenogram posiedzenia:

https://orka2.sejm.gov.pl/Stenointer9.nsf/0/45E942A5C88F5BDAC12587D6007DD7CB/%24File/47_a_książka_bis.pdf

konieczność przyjęcia dzieci uchodźców z Ukrainy i włączenia ich w jego funkcjonowanie, zapewnienia wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, opiekuńczego i wychowawczego oraz przygotowania polskich uczniów na współpracę z rówieśnikami z Ukrainy, w szczególności planów Ministerstwa Edukacji i Nauki włączenia w ten proces organizacji pozarządowych specjalizujących się w edukacji antydyskryminacyjnej". Posłanka **Katarzyna Kretkowska** (Lewica) pytała o przewidywaną liczbę uchodźców, przygotowanie konsulatów Polskich w Ukrainie, wsparcie dla Straży Granicznej oraz plany na przyjmowanie i kwaterowanie uchodźców i współpracę w tej sprawie z samorządami i organizacjami humanitarnymi i obywatelskimi, polskimi i międzynarodowymi¹².

Na kolejnych posiedzeniach, w marcu, posłowie zwracają uwagę na „bezinteresowną pomoc humanitarną” Polek i Polaków wobec uchodźców z Ukrainy (**Maciej Kopiec**, Lewica; **Robert Obaz**, Lewica; **Wanda Nowicka**, Lewica; **Marzena Okła-Drewnowicz**, KO; **Jacek Protas**, KO; **Franciszek Sterczewski**, KO; **Urszula Zielińska**, KO) oraz konieczność wsparcia dla organizujących pomoc samorządów (**Monika Wielichowska**, KO). Poseł **Maciej Kopiec** (Lewica) w wystąpieniach dotyczących wojny i sytuacji w Polsce przypomina, że Rosja łamie m.in. humanitarne prawo wojenne. Wiceminister spraw zagranicznych, **Szymon Szynkowski vel Sęk** (PiS) przypomina, że „Polska jest logistycznym hubem, jeśli chodzi o wsparcie humanitarne, ale także wsparcie w zakresie dostaw broni defensywnej”. Z kolei wiceminister spraw wewnętrznych i administracji **Maciej Wąsik** (PiS) zapewnia, że Polska współpracuje z państwami sąsiednimi, by nie dopuścić do katastrofy humanitarnej¹³.

Poseł **Maciej Kopiec** (Lewica) oskarża polityków PiS o przypisywanie sobie zasług w organizowaniu pomocy humanitarnej, podczas gdy to zasługa obywateli, a nie instytucji państwa czy partii. **Krzysztof Śmiszek** (Lewica), w kontekście organizowania pomocy humanitarnej, pyta rząd: „Z jakimi instytucjami jesteście w kontakcie? Czy w ogóle rozmawiacie z Unią Europejską? Czy wystąpiono już do unijnej agencji do spraw azylu, tak jak zrobiła już Rumunia? Co z relokacją uchodźców?”.

Wątek **pomocy humanitarnej** pojawia się z związku z pracami Sejmu nad: ustawą o szczególnych regulacjach w zakresie transportu i gospodarki morskiej w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy¹⁴, ustawą o Zespole Pomocy Humanitarno-Medycznej¹⁵ oraz ustawą pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa¹⁶;

W czerwcu 2022 r. wojna trwała czwarty miesiąc, a w Polsce przebywało 1,5 mln uchodźców wojennych i kończyły się rządowe programy wsparcia dla osób udzielających im schronienia. Posłanka **Monika Pawłowska** (PiS) pytała, jaki plan ma wobec tego rząd na kolejne miesiące. Wiceminister spraw wewnętrznych i administracji **Paweł Szefernaker** (PiS), oraz premier **Mateusz Morawiecki** rozwiali nadzieje Pawłowskiej – ich wypowiedzi były ogólne. Szefernaker poinformował, że **pomoc humanitarna** Polski dla Ukrainy i uchodźców ukraińskich ma charakter długodystansowy i z zapewniania wyżywienia i miejsc noclegowych przechodzi w pomoc systemową – matkom z dziećmi, osobom starszym, organizowanie kursów językowych i pomoc w podjęciu pracy. Prezes rady ministrów przypominał, że Polska jest „na pierwszej linii frontu w pomocy humanitarnej, [...] organizujemy dostawy broni, pomagamy humanitarnie, pomagamy uchodźcom, jesteśmy kluczowym elementem całej

¹² Stenogram posiedzenia:

https://orka2.sejm.gov.pl/StenolInter9.nsf/0/6F0910CA3D56E28FC12587F300642019/%24File/49_b_ksiadzka_bis.pdf

¹³ Stenogram posiedzenia:

https://orka2.sejm.gov.pl/StenolInter9.nsf/0/B49B1B35E681F81DC12587FF006D6B76/%24File/50_a_ksiadzka_bis.pdf

¹⁴ Stenogram posiedzenia

https://orka2.sejm.gov.pl/StenolInter9.nsf/0/E16E7722C8798972C125880E0081177D/%24File/51_a_ksiadzka_bis.pdf; Ustawa z dnia 23 marca 2022 r. o szczególnych regulacjach w zakresie transportu i gospodarki morskiej w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20220000684>

¹⁵ Stenogram posiedzenia

https://orka2.sejm.gov.pl/StenolInter9.nsf/0/E16E7722C8798972C125880E0081177D/%24File/51_a_ksiadzka_bis.pdf;

Ustawa z dnia 12 maja 2022 r. o Zespole Pomocy Humanitarno-Medycznej

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20220001095>

¹⁶ Stenogram posiedzenia

https://orka2.sejm.gov.pl/StenolInter9.nsf/0/AAC48FDD0F632AA9C125884F0002442B/%24File/55_b_ksiadzka_bis.pdf;

Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20220000583>

logistyki na Ukrainie, czy do Ukrainy". W tym samym wątku, miesiąc później, posłanka Barbara Dziuk (PiS) pyta rząd, czy będzie zachęcał obywateli, by przekazywali darowizny Polskiemu Centrum Pomocy Międzynarodowej i czy weryfikuje organizacje działających w ramach akcji „Solidarni z Ukrainą”¹⁷.

Pół roku później, w grudniu Sejm obraduje nad zmianą ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Poseł **Andrzej Szewiński** (KO) zwraca uwagę na „największą katastrofę humanitarną w Europie Środkowej” i pyta, jak wygląda polska pomoc na terenie Ukrainy. **Paweł Szefernaker** (PiS) informuje, że polska pomoc humanitarna na terenie Ukrainy prowadzi do tego, że uchodźcy wojenni migrują w ramach Ukrainy [i my] większej emigracji [...] nie doświadczamy¹⁸.

Informacja rządu o zadaniach polskiej polityki zagranicznej w 2023 r.

Podczas pierwszego posiedzenia IX kadencji Sejmu, poseł **Arkadiusz Mularczyk** (PiS) podsumowując polską politykę zagraniczną w latach 2015-2019, jako zasługujące na uwagę, wymienił działania w ramach Partnerstwa Wschodniego. Poseł opisał je ogólnie, jako działania „na rzecz polityki bezpieczeństwa i na rzecz gospodarki oraz poprawy bezpieczeństwa w krajach, z którymi podjęliśmy współpracę”. Wskazał również, że Polska jest „zaangażowanym i odpowiedzialnym partnerem na arenie międzynarodowej”. Bierze udział „w misjach wojskowych i doradczych i szkoleniach pod auspicjami różnych organizacji – NATO, Unii Europejskiej, OBWE, ONZ – oraz w różnych regionach świata, takich jak: Mołdawia, Ukraina, Gruzja, Morze Śródziemne, Bałkany, Irak, Afganistan, Republika Środkowoafrykańska oraz od niedawna również Liban”. Mularczyk podał, że na pomoc rozwojową i humanitarną, w 2018 r. Polska przeznaczyła 2,8 mld zł, wspierając kraje Partnerstwa Wschodniego, Afryki czy Bliskiego Wschodu. [...] pomagamy budując szkoły, wspierając szpitale”. Zdaniem posła to polityka inna niż poprzedników, która sprowadziła „rzeszę uchodźców do Polski”. W następujących po wystąpieniu **Mularczyka** wypowiedziach opozycji nie znajdziemy żadnych odniesień do tego fragmentu. Polityka zagraniczna, a w szczególności **pomoc rozwojowa** i **pomoc humanitarna** nie były wówczas przedmiotem zainteresowania posłów.

Kolejne takie podsumowanie polskiej polityki zagranicznej podczas obrad plenarnych Sejmu miało miejsce dopiero po 3,5 roku, gdy minister spraw zagranicznych **Zbigniew Rau** (PiS) wskazywał na wspieranie przez Polskę wysiłków Bałkanów Zachodnich i państw Europy Wschodniej w procesie integracyjnym z Unią Europejską¹⁹. Z kolei państwa Bliskiego Wschodu i Afryki wymieniał w kontekście współpracy i wsparcia. Rau poinformował, że „Polska jest wiodącym dostawcą **pomocy rozwojowej** dla Mołdawii, m.in. w obszarach polityki regionalnej, rozwoju obszarów wiejskich, rewitalizacji miast, tworzenia [...] systemu obrony cywilnej”. W opinii ministra kiszyniowski oddział Fundacji Solidarności Międzynarodowej, działa „prężnie”, a Polska dzieli się Mołdawii „know-how polskiej transformacji”. Mołdawia otrzymała również od Polski wsparcie finansowe i organizacyjne „w obliczu napływu uchodźców z Ukrainy”. Współpraca w sektorze energetycznym z państwami Bliskiego Wschodu i Północnej Afryki jest zależna od stabilizacji i walki z terroryzmem w regionie, dlatego, jak zaznaczył Rau „będziemy kontynuować zaangażowanie międzynarodowe w działania w tym zakresie. Przychylnie odnosimy się także do zmian obyczajowych w państwach arabskich Zatoki Perskiej, szczególnie tych, które wpływają na poprawę sytuacji kobiet”. Co do wsparcia w Afryce minister poinformował: „będziemy rozwijać polskie inicjatywy ułatwiające dostęp do zbóż państwom regionu, których mieszkańcy dotkliwie odczuwają rosnące ceny żywności. Nasza dyplomacja będzie też kontynuować **wsparcie rozwojowe** oraz zaangażowanie na rzecz zakończenia konfliktów w regionie. Działania w tym zakresie pozostają kluczowe dla ograniczania nieregularnej migracji do Europy, która wpływa na destabilizację naszego kontynentu, ogranicza jego bezpieczeństwo i jest wykorzystywana przez naszych nieprzyjaciół do podważania jedności Unii Europejskiej i

¹⁷ Stenogram posiedzenia

https://orka2.sejm.gov.pl/Stenolinter9.nsf/0/19713606EF4E5163C12588870005B88B/%24File/59_b_ksiazka_bis.pdf

¹⁸ Stenogram posiedzenia

https://orka2.sejm.gov.pl/Stenolinter9.nsf/0/8453323F0453AD9CC125891800065DA9/%24File/68_a_ksiazka_bis.pdf

¹⁹ Zapis debaty parlamentarnej

https://orka2.sejm.gov.pl/Stenolinter9.nsf/0/67D5771909333250C1258991000832A7/%24File/74_b_ksiazka_bis.pdf

ataków na nasze granice". Minister poruszył również realizację przez Polskę celów **zrównoważonego rozwoju**: „będziemy włączać się w wysiłki ONZ, m.in. zmierzające do zapobiegania kryzysom, do realizacji celów zrównoważonego rozwoju, do zwalczania negatywnych skutków zmian klimatycznych, szczególnie w małych państwach wyspiarskich. [...] Chcemy być wiarygodnym, odpowiedzialnym i aktywnym partnerem w tym obszarze. Wyrazem tego są nasze starania o członkostwo w Radzie Gospodarczej i Społecznej ONZ". Ponownie, te wątki nie były przedmiotem debaty, pośrednio, poprzez postulat nowego zaprojektowania Partnerstwa Wschodniego nawiązali do tematu posłowie **Paweł Kowal** (KO) i **Grzegorz Schetyna** (KO) oraz **Andrzej Szejna** (Lewica).

Debaty nad budżetem państwa

W debatach plenarnych nad budżetem państwa na rok 2020, 2021 i 2022, **współpraca rozwojowa** w ogóle się nie pojawiła, a Sejm przyjmował opinie do budżetu wypracowane w komisjach sejmowych. Wyjątek stanowi debata nad budżetem na rok 2023, kiedy temat podjął **Maciej Konieczny** (Lewica)²⁰. Poseł postuluje zwiększenie nakładów na **pomoc rozwojową**, jak wskazuje – dwukrotne zwiększenie „wsparcia dla agencji ONZ wspierającej palestyńskich uchodźców, [...] wsparłoby naszą politykę międzynarodową i zjednałoby Polsce i sprawie ukraińskiej wiele głosów na świecie", służyłoby również przeciwdziałaniu wysiłkom Rosji próbującej zjednać sobie kraje Globalnego Południa.

---

²⁰ Zapis debaty parlamentarnej:

https://orka2.sejm.gov.pl/Stenointer9.nsf/0/8453323F0453AD9CC125891800065DA9/%24File/68_a_ksiazka_bis.pdf

Komisja Spraw Zagranicznych Sejmu

Debaty budżetowe

Komisja Spraw Zagranicznych opiniowała rokrocznie projekt budżetu państwa m.in. w zakresie planowanych wydatków na **pomoc rozwojową** i **pomoc humanitarną**.

Budżet na rok 2020 – zmniejszenie środków na pomoc rozwojową

W styczniu 2020 r. projekt ustawy budżetowej prezentował przed komisją **Paweł Jabłoński** (ówczesny podsekretarz stanu w MSZ)²¹. Jabłoński wskazał, że w projekcie budżetu na rok 2020 rząd przewidział rezerwę celową z przeznaczeniem na **współpracę rozwojową** w wysokości 100 mln zł. Deklarował, że **pomoc rozwojowa** i **humanitarna** będzie przez polską dyplomację wykorzystywana „na rzecz umacniania wizerunku Polski jako państwa zaangażowanego w rozwiązywanie problemów globalnych”. Następnie doprecyzował, że wizerunek ten będzie budowany na forum UE, ONZ, Rady Europy i OBWE, Wspólnoty Demokracji i Europejskiego Funduszu na Rzecz Demokracji. Obok „jednego z najważniejszych narzędzi budowania międzynarodowej pozycji i wizerunku kraju za granicą”, **współpraca rozwojowa** była widziana również jako „aktywne narzędzie budowania stabilnego otoczenia międzynarodowego” oraz narzędzie do realizacji celów polskiej polityki zagranicznej „**współpraca rozwojowa** na rzecz partnerskich krajów pozaeuropejskich służyć będzie wzmocnieniu struktur społecznych i gospodarczych tych państw, dzięki czemu powstanie bardziej stabilne środowisko do poszerzania współpracy dwustronnej w innych obszarach”.

Do prezentacji **Jabłońskiego** odniósł się poseł **Maciej Konieczny** (Lewica). Zaczął od stwierdzenia, że „to bardzo ambitne plany i w dużej mierze zgodne z tym, co postuluje Lewica”. Następnie wyraził zaniepokojenie ograniczeniem wydatków budżetowych do 98 proc. względem wydatków określonych w ustawie budżetowej na rok 2020. Zauważył też, że w tym samym czasie wzrosły przewidziane przez budżet wynagrodzenia, przez co „mamy prawo podejrzewać, że realnie będzie mniej środków na skuteczne prowadzenie polityki zagranicznej”. Zapytał „z czego wynika ta obniżka i czy jest magiczny sposób, dzięki któremu uda się zrobić więcej za mniej? Jak te braki można ewentualnie nadrobić?”. Zadeklarował, „że dla Lewicy kluczowa jest kwestia **pomocy rozwojowej** oraz deklaracja PiS pomocy na miejscu, czyli rozwiązywanie palących kwestii w miejscu ich powstawania, szczególnie w kontekście kryzysu migracyjnego”. Dalej mówił: „To kazałoby raczej sądzić, że kwoty na **pomoc rozwojową** będą większe, tymczasem mamy radykalne cięcia, bo tak trzeba nazwać zmniejszenie wydatków na pomoc rozwojową ze 145 mln zł do 100 mln zł. Z czego te radykalne cięcia wynikają i jak to się ma do deklaracji o rozwiązywaniu palących kwestii na miejscu?”. Zadeklarował, że Lewica nie poprze projektu przed uzyskaniem informacji we wskazanych wyżej kwestiach.

Poseł **Killion Munyama** (PO) zapytał, czy minister ma zamiar odtworzenia zamkniętych ambasad w krajach afrykańskich. Przywołał też słowa **Jabłońskiego**, „że będziemy robić wszystko, żeby pogłębiać współpracę z krajami afrykańskimi”. Posłanka **Małgorzata Gosiewska** (PiS) zapytała o „pokaźne zmniejszenia środków na **pomoc rozwojową**”. „Z wyjaśnienia [które uzyskała wcześniej od ministra] wynika, iż zagrożone jest finansowanie działalności TV Bielsat”. Gosiewska chciała też uzyskać bardziej szczegółowe wyjaśnienia odnośnie konkursu „Pomoc humanitarna na Bliskim Wschodzie”. Poseł **Paweł Zalewski** (Polska 2050) zapytał, czy przy tych kwotach przeznaczonych na **pomoc rozwojową** istnieje możliwość zorganizowania konkursu grantowego na **pomoc humanitarną**. Uzyskał potwierdzenie.

Jabłoński wyjaśnił, że „doszło do niewielkiej redukcji budżetu [...]. W ocenie MSZ nie stanowi to zagrożenia dla realizacji zadań ministerstwa. Wszystkie zadania [...] zostaną zrealizowane”. Wiceminister odniósł się też do

²¹Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych 15.01.2020 r.

<https://sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/biuletyn.xsp?documentId=FA1322A65ED2752BC12584F60050548D>

kwestii utrzymywania placówek dyplomatycznych i otwierania ambasad – wskazał, że rząd chce skupić się na zwiększaniu polskiej obecności, zwłaszcza w krajach afrykańskich.

Zastępca dyrektora departamentu współpracy rozwojowej MSZ Michał Cygan odniósł się do pytania o konkursy grantowe na **pomoc humanitarną**. Kwota przeznaczona w budżecie na **pomoc rozwojową** [...] oznacza, że z pewnych działań byliśmy zmuszeni zrezygnować. [...] Działalność, którą RP świadczy w obszarze **pomocy humanitarnej i współpracy rozwojowej**, nie jest w szczególności sposób uszczuplona, również z tego względu, że proporcjonalnie do wzrostu gospodarczego w Polsce rośnie nasz udział w finansowaniu współpracy rozwojowej w ramach instrumentów wielostronnych, [...] zmieniają się tylko proporcje między finansowaniem współpracy rozwojowej i pomocy humanitarnej bilateralnie oraz poprzez instrumenty wielostronne”.

Paweł Jabłoński stwierdził też, że dotychczas „TV Biełsat nie była ujmowana w żadnym planie pomocy rozwojowej. To finansowanie było ustalane później, na etapie prac sejmowych, w toku poprawek poselskich i porozumień z TVP, która tego rodzaju wsparcie zapewniała, oraz z podmiotami zewnętrznymi”.

W październiku 2020 r. Piotr Wawrzyk (ówczesny wiceminister spraw zagranicznych) przedstawił komisji projekt budżetu MSZ na 2021 r.²² Ujęto w nim rezerwę celową w wysokości 142,5 mln zł na realizację współpracy rozwojowej w 2021 r. Wawrzyk zadeklarował: „**współpraca rozwojowa** pozostanie efektywnym narzędziem budowania stabilnego otoczenia międzynarodowego, a także jednym z najważniejszych narzędzi budowania międzynarodowej pozycji i wizerunku kraju za granicą”. Prezentacja projektu budżetu w komisji nie wywołała dyskusji w kontekście współpracy rozwojowej.

Opiniowanie kandydatów na ambasadorów

Pomoc rozwojowa i humanitarna pojawiały się na obradach sejmowej komisji spraw zagranicznych najczęściej w związku z opiniowaniem kandydatów na ambasadorów (m.in. w Iraku, Mołdawii, Jordanii, Senegal, Macedonii Północnej, Kenii, Ugandzie, Madagaskarze, Armenii czy ONZ w Rzymie). Komisja w ciągu IX kadencji odbyła 33 posiedzenia, na których opiniowano osoby kandydujące na ambasadorów (łącznie 63 kandydatów i kandydatek). Na 18 z nich podnoszono temat współpracy rozwojowej.

W grudniu 2019 r. Komisja opiniowała kandydaturę Rafała Perla na stanowisko ambasadora RP w Serbii.²³ W przemówieniu stwierdził: „Dobrą szansą na dotarcie do mniejszych ośrodków, do samorządów lokalnych jest program małych grantów w ramach polskiej **pomocy rozwojowej**. Polska realizuje je z sukcesami już od kilkunastu lat. Wydaliśmy ponad 500 tys. euro. Dzięki nim, we współpracy z organizacjami pozarządowymi i lokalnymi samorządami możemy pokazywać, że Polska niesie pomoc, że realizowane są konkretne projekty z zakresu szkolnictwa, nauki, walki z bezrobociem czy wykluczeniem społecznym”. Członkowie Komisji nie zadali pytań dotyczących pomocy rozwojowej.

W lutym 2020 r. Komisja opiniowała kandydaturę **Marcina Kubiaka** na stanowisko ambasadora RP w Iraku²⁴. Kwestia pomocy humanitarnej pojawiła się w wystąpieniu kandydata. „W ramach bardziej globalnego podejścia wspieramy również Irak w sposób mniej taki, powiedzmy, dwustronny w sensie bezpośrednim, ale jednak wielostronnym bardzo ważnym. Od 2016 r. jesteśmy członkiem globalnej koalicji do walki z Daesh. Wspieramy działania Iraku w zakresie wzrostu bezpieczeństwa i tak naprawdę usunięcia i pokonania państwa islamskiego. Oprócz dwustronnej pomocy wpłacamy również odpowiednie kwoty do budżetu UNDP. (...) **Pomoc humanitarna**: realizujemy projekty. W zeszłym roku i w 2018 r. razem osiem na sumę ponad 14 mln zł”. Poseł **Krzysztof Kamiński** (Konfederacja) zapytał kandydata: „Jak ocenia pan potrzeby Iraku i czy widzi interes polskiej

²² Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych 20.10.2020 r.
<https://sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/biuletyn.xsp?documentId=5AB670FA140C2589C125861E003312C3>

²³ Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych 18.12.2019 r.,
<https://orka.sejm.gov.pl/zapisy9.nsf/0/7B09F7B783350ADBC12584E4004964D3/%24File/0007309.pdf>

²⁴ Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych 12.02.2020 r.
<https://sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/biuletyn.xsp?documentId=0687421383EDE9E9C125851300408E6B>

kwestii kierowania pomocy rozwojowej do państwa przyjmującego. Jeśli tak, to jaki powinien być charakter jakościowy i zakres ilościowy?”. Poseł **Przemysław Czarnecki** (PiS) miał z kolei wątpliwości, jakie projekty w zakresie pomocy rozwojowej będą w najbliższym czasie realizowane w Iraku. Kandydat odpowiedział: „Monitorowałem tam [w irackim Kurdystanie] polskie projekty humanitarne. Miałem okazję być w siedmiu obozach. [...] Wspieramy tam projekty. Akurat te, które ja widziałem, to były projekty wspierane przez nas, a realizowane przez Polską Akcję Humanitarną, Polską Misję Medyczną oraz przez Klub Inteligencji Katolickiej. Te potrzeby oczywiście widzimy. Chcielibyśmy, żeby te projekty były kontynuowane”.

W czerwcu 2020 r. komisja opiniowała kandydaturę **Pawła Woźnego** na stanowisko ambasadora RP w Kolumbii²⁵ oraz kandydaturę **Radosława Gruka** na stanowisko ambasadora RP w Uzbekistanie i Tadżykistanie.²⁶ Zarówno wystąpienia kandydatów, jak i późniejsze pytania nie dotyczyły kwestii współpracy rozwojowej.

Opiniowany w tym samym czasie na stanowisko ambasadora RP w kilku krajach Afryki oraz przedstawiciela RP przy szeregu organizacji międzynarodowych **Przemysław Bobak**²⁷ w swoim wystąpieniu stwierdził: „W związku z pandemią Covid-19 na plan pierwszy wysuwa się [...] współdziałanie Unii Europejskiej i Unii Afrykańskiej w zakresie pomocy państwom afrykańskim w zwalczaniu jej skutków”. Następnie odniósł się bezpośrednio do zagadnienia **pomocy rozwojowej**: „W trakcie swojej misji nie zapomnę także o działaniach z obszaru pomocy rozwojowej, które oprócz oczywistego wymiaru praktycznego dla lokalnych społeczności stanowią istotny element budowania wizerunku kraju donora. Etiopia jest krajem priorytetowym polskiej współpracy rozwojowej od 2012 r. Nasze wsparcie w dwóch ostatnich latach wyniosło łącznie około 2,5 mln zł. Należy podkreślić, że epidemia koronawirusa spowodowała konieczność rewizji dotychczasowych programów pomocowych pod kątem ich priorytetów. Nie tylko wobec Etiopii. Obecnie toczą się prace nad nowym konkursem dla NGO na dwustronne projekty skierowane na łagodzenie skutków pandemii. Etiopia będzie jednym z krajów afrykańskich objętych konkursem. Obiecująco ponadto wygląda perspektywa uczestnictwa Polski w nowym wspólnym mechanizmie współpracy rozwojowej z Komisją Unii Afrykańskiej skierowanym do donatorów spoza tej organizacji”. Poseł **Krzysztof Kamiński** (Konfederacja) zapytał, „jaki jest obecnie zakres pomocy humanitarnej w Etiopii i jak pan wyobraża sobie zadania dyplomatyczne w tej dziedzinie?”. Poseł **Killion Munyama** (KO) chciał wiedzieć, „czy nie uważa pan ambasador, że byłoby dobrze, aby pomoc rozwojowa, która jest kierowana do Etiopii, koncentrowała się głównie na dziedzinie edukacji? Kandydat odpowiedział: „Edukacja i pomoc rozwojowa. Bez wątplenia to jest klucz do tych rynków. To oznacza wsparcie programów stypendialnych, edukacyjnych dla obywateli właśnie krajów trzecich, w tym wypadku przede wszystkim Etiopii. Bo to jest budowa naszych przyszłych quasi ambasadorów w tych krajach. [...] Część tego wsparcia poszła na koszty stypendiów dla Etiopczyków studiujących w Polsce. Mamy teraz do czynienia z zauważalnym, bardzo mocnym wzrostem liczby aplikacji chociażby na program im. Ignacego Łukasiewicza dla studentów drugiego stopnia. Zainteresowanie Polską jest. Część tych stypendiów jest fundowana przez nasz kraj. Bardzo bym chciał, aby nie tylko Etiopczycy i obywatele innych krajów z obszaru mojej akredytacji studiowali w Polsce, ale co jest równie ważne, aby placówka była w stanie zrobić ten follow-up – to znaczy, by utrzymywała kontakty z nimi już po zakończeniu studiów w Polsce. [...] Tak jak już wspominałem, całość polskiego wsparcia bilateralnego dla Etiopii w latach 2012-2017 stanowiła równowartość 2,5 mln dolarów. Realizujemy 3 konkursy: Polska Pomoc Rozwojowa, wolontariat Polska Pomoc oraz tak zwany Mały Grant – projekty realizowane przez placówkę w Addis Abebie. Skupiamy się na trzech sektorach: kapitał ludzki i ochrona środowiska, przedsiębiorczość, sektor prywatny. Oczywiście nie zapominamy o kwestiach stypendialnych i pomocy dla tych, którzy chcą studiować w naszym kraju”.

²⁵Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych 09.06.2020 r.

<https://sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/biuletyn.xsp?documentId=0176E4327B6839D3C12585910049C887>

²⁶Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych 09.06.2020

r. <https://sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/biuletyn.xsp?documentId=AC161E19B53F30B5C125860300234A93>

²⁷Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych 09.06.2020 r.

<https://sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/biuletyn.xsp?documentId=0176E4327B6839D3C12585910049C887>

W październiku 2020 r. komisja opiniowała kandydaturę **Moniki Zuchniak-Pazdan** na stanowisko ambasadorki RP w Albanii.²⁸ W trakcie wystąpienia kandydatka stwierdziła: „Doskonałym narzędziem do tego [działanie na rzecz korzystnego odbioru Polski w Albanii] będzie donacja w wysokości prawie 3 mln euro, którą Polska zadeklarowała w ramach konferencji donatorów na rzecz Albanii po tragicznym w skutkach trzęsieniu ziemi, które nawiedziło ten kraj w listopadzie zeszłego roku. Kwota ta zostanie przeznaczona na budowę trzech remiz strażackich, wyposażenie ich w wozy i niezbędny osprzęt”. Ten temat nie był kontynuowany w pytaniach zadanych przez posłów.

W październiku 2020 r. komisja opiniowała również kandydaturę Lucjana Karpińskiego na stanowisko ambasadora RP w Jordanii.²⁹ W trakcie wystąpienia powiedział: „Wymierną formą promocji Polski i naszych osiągnięć oraz podzielenia się efektami naszego rozwoju gospodarczego jest **pomoc rozwojowa**. Daje nam to możliwość wpływu na jeden z problemów, z którymi mierzą się władze Jordanii, mianowicie udzielanie pomocy uchodźcom na miejscu. Działania i wszelka pomoc adresowana do uchodźców oraz ludności Jordanii jako państwa ich przyjmującego spotykają się z uznaniem jordańskich władz i wzmacniają wizerunek Polski w regionie. Będę wraz z zespołem wspierać realizację projektów pomocy w ramach polskiego programu **współpracy rozwojowej i pomocy humanitarnej**, realizowanych w Jordanii przede wszystkim w formie małych grantów. Biorąc pod uwagę nasze zaangażowanie regionalne w ramach Grupy Wyszehradzkiej, będę starał się łączyć nasze wysiłki z partnerami V-4”. Poseł **Krzysztof Kamiński** (Konfederacja) zapytał: „Czy mógłby pan więcej powiedzieć o finansowaniu przez Polskę projektów pomocy rozwojowej? Kwota jest szacowana na ok. 800 tys. euro. Czy uważa pan za wskazane zwiększenie pomocy rozwojowej i humanitarnej dla Jordanii? Kandydat odpowiedział: „Jeśli chodzi o pomoc rozwojową, 800 tys. euro, które pan poseł wymienił, zostało przez Polskę w formie pomocy rozwojowej zainwestowane w Jordanii w latach 2015–2020. Biorąc pod uwagę skalę problemów i zaangażowanie Jordanii w pomoc uchodźcom, nie ma pieniędzy, które byłyby wystarczające. W tym roku wyasygnujemy ok. 1 mln zł. Realizowane są dwa projekty. Myślę, że zdecydowanie stać nas na więcej. Będę z zespołem zachęcał, byśmy znajdowali te organizacje, które najskuteczniej i długofalowo pomagają. Korzyści, biorąc pod uwagę skalę środków, są nie do przecenienia, jeśli chodzi o postrzeganie Polski w Jordanii i w regionie”.

W styczniu 2021 r. komisja opiniowała kandydaturę Macieja Pisarskiego na stanowisko ambasadora w Pakistanie.³⁰ W trakcie wystąpienia kandydat wspominał o pomocy rozwojowej, wskazując, że Pakistan jest największym eksporterem do Unii Europejskiej i jednocześnie partnerem w zakresie pomocy rozwojowej. Wątek ten nie był kontynuowany w pytaniach posłów.

W maju 2021 r. komisja opiniowała kandydaturę **Krzysztofa Szczerskiego** (wówczas szef Biura Polityki Międzynarodowej Kancelarii Prezydenta RP) na stanowisko stałego przedstawiciela przy ONZ.³¹ Szczerski mówił m.in. o zaangażowaniu Polski w prace FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations) przy jednoczesnym braku wyciąganych z tego materialnych korzyści: „pozycję mamy, natomiast udziału w kontraktach już nie. [...] Pierwsze dobre działanie, jakie podjęliśmy w Warszawie, to **targi pomocy humanitarnej**, które zorganizowało MSZ. [...] Polskie firmy dowiadują się, jakie są możliwości – [...] są trzy główne sektory, tj.: sprzęt techniczny, farmaceutyczny i sektory żywnościowe”. Posłowie nie zadali kandydatowi pytań w tym zakresie.

²⁸Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych 7.10.2020 r.

<https://sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/biuletyn.xsp?documentId=AC161E19B53F30B5C125860300234A93>

²⁹ Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych 07.10.2020 r.

<https://sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/biuletyn.xsp?documentId=AC161E19B53F30B5C125860300234A93>

³⁰ Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych 19.01.2021 r.

<https://orka.sejm.gov.pl/zapisy9.nsf/0/DCDAB93AE1A4A8B3C125866900528A94/%24File/0092109.pdf>

³¹Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych 12.05.2021 r.

<https://sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/biuletyn.xsp?documentId=468184774F3AEA47C12586D80044463C>

Wybory i wydarzenia polityczne

Wątek pomocy humanitarnej pojawił się w czasie obrad komisji w związku z sytuacją polityczną po wyborach prezydenckich w 2020 r. w Białorusi. Komisja podejmowała ten temat pięć razy (do jesieni 2021 r., gdy rozpoczął się kryzys na granicy polsko-białoruskiej). Poseł **Robert Tyszkiewicz** (KO) zwrócił uwagę na konieczność przyjęcia w Polsce pobitych osób w celu dokonania obdukcji i ogólnej pomocy osobom represjonowanym³². W listopadzie 2020 r. wiceminister **Paweł Jabłoński** mówił o **pomocy rozwojowej i pomocy humanitarnej** jako środkach, które mogą podjąć wspólnie państwa Grupy Wyszehradzkiej na rzecz państw sygnujących tzw. Porozumienia Abrahamowe³³. W grudniu 2020 r. posłowie wysłuchali informacji wiceministra Marcina Przydacza na temat eskalacji konfliktu w regionie Górskiego Karabachu i działań resortu w tej kwestii, m.in. wysłanej do regionu przez Polskę pomocy humanitarnej, komisja przyjęła też stanowisko, w którym wzywa polski rząd i społeczność międzynarodową m.in. do wspierania regionu konfliktu **pomocą humanitarną i rozwojową**.³⁴

We wrześniu 2021 r. Sejm uchwalił nowelizację ustawy o **współpracy rozwojowej**, która umożliwiła udzielanie wsparcia krajom rozwiniętym. Ustawa była reakcją na pandemię COVID-19.³⁵

Zmianę w stosunku do uchodźców z za białoruskiej granicy obserwujemy w debatach komisji w październiku 2021 r., dwa miesiące po przejściu przez reżim Aleksandra Łukaszenki szlaku migracyjnego przez Puszcę Białowieską. Na posiedzeniu komisji wiceminister **Marcin Przydacz** przypomniał, że „jako suwerenne państwo mamy [...] obowiązek [...] bronić swojej granicy [...]. Nie możemy sobie pozwolić na łamanie prawa”.³⁶ Stwierdził też, że „jeśli już rzeczywiście migranci przekraczają tę granicę, są w złym stanie [to] otrzymują także i wsparcie medyczne, część z nich przecież ląduje w naszych ośrodkach, część z nich ląduje w szpitalach. Wielokrotnie słyszeliśmy także o heroicznej pracy Straży Granicznej, wyciągającej gdzieś z bagien czy z rzeki migrantów ratując im w ten sposób życie”. Dalej mówił o działaniach podejmowanych w krajach pochodzenia imigrantów: „równolegle prowadzimy [...] działania na Bliskim Wschodzie, w Afryce, by informować naszych partnerów o tym niecnym procederze, a także żeby zniechęcać potencjalnych migrantów”. Nie podał jednak konkretnych kwot i form tego działania. Tak podsumował dotychczasową **pomoc humanitarną i rozwojową** nakierowaną na Białoruś: „mówiliśmy wielokrotnie o naszych programach, o programie „Solidarni z Białorusią”, o Poland.Business Harbour, o wizach – 180 tys. wydanych wiz od sierpniowego kryzysu, [...] z czego kilkanaście tysięcy to wizy humanitarne, [...] wydawane tym, którzy mogą być poddawani represjom politycznym. Równolegle kilkanaście tysięcy wiz biznesowych, dla tych którzy nie widzą możliwości swojego funkcjonowania na Białorusi i czasowo chcieliby relokować swój biznes do Polski”. Wiceminister Przydacz poinformował też, że rząd wspiera media w Białorusi, w tym telewizję Biełsat. W toku dyskusji **Krzysztof Kamiński** (Konfederacja) wyraził obawę co do szczelności polskich granicy z Ukrainą. **Joanna Lichocka** (PiS) powróciła do wątku, który już wcześniej pojawił się w debacie, tj. sytuacji Polaków przebywających na Białorusi m.in. Andżeliki Borys i Andrzeja Puczubuta. Chciała też wiedzieć jakie istnieją możliwości szerszego nagłośnienia tej kwestii. Na humanitarny aspekt kryzysu, obok kryzysu związanego z ochroną granicy, zwrócił uwagę **Robert Tyszkiewicz** (KO) – „te dwa kryzysy, które mają różny charakter, kryzys bezpieczeństwa ma inny charakter i wymaga innych narzędzi, kryzys humanitarny ma inny charakter i wymaga innych narzędzi, ale one są realne. [...] co się będzie działo jak będzie -15 [st. C]? Ile czasu jest w stanie przeżyć człowiek w lesie? [...] potrzebujemy [...] ofensywy w kwestii bezpieczeństwa, elementy tej ofensywy zaczynam dostrzegać, w tym także ofensywy dyplomatycznej, ale potrzebujemy też **ofensywy humanitarnej**”. **Przydacz** odniósł się do wypowiedzi **Tyszkiewicza**: „im bardziej

³²Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych 17.08.2020

<https://sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/biuletyn.xsp?documentId=F8E2B11FA1B4A95AC12585D2003D06B5>

³³ Porozumienia Abrahamowe: <https://csm.org.pl/izrael-i-kraje-arabskie-rok-po-porozumieniach-abrahamowych/>

³⁴Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych 11.12.2020 r.

<https://sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/biuletyn.xsp?documentId=E926539A421BF197C125864200296165>

³⁵Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych 21.07.2021 r.

<https://orka.sejm.gov.pl/zapisy9.nsf/0/0C7042814118FF0DC1258725003F803E/%24File/0157409.pdf>

³⁶Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych 27.10.2020 r.

<https://sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/biuletyn.xsp?documentId=AF29A9588BEABD56C12587880037797C>

będziemy dyskutować o kontekście humanitarnym, tym więcej tych rodzin z dziećmi i tych biednych kobiet z małymi dziećmi będzie wysyłanych przez Aleksandra Łukaszenkę, bo to jest jego podstawowym celem. [...] nie możemy dać się zdominować tylko i wyłącznie **aspektem humanitarnym**, bo to byłoby dokładnie zwycięstwo oficerów KGB z Mińska”. Podkreślił, że Polska próbowała wysyłać na Białoruś **konwoje humanitarne**, jednak nie pozwolono im przekroczyć granicy. Kontynuował wątek **humanitarny**: „Jeżeli będą szły przekazy typu: jak tylko przedrzecie się przez granicę, tam już są ludzie, którzy wam pomogą, zaopiekują się i najlepiej zawiozą was do Niemiec – to niestety szansa, że te liczby migrantów będą rosły jest dużo większa. Z drugiej strony musimy zachować swoje człowieczeństwo. [...] Wydaje mi się, że ten balans, jaki teraz zachowujemy jest całkiem odpowiedni. [...] przy całej trudności akceptacji tego stwierdzenia, ale naszym głównym zadaniem powinno być wysłanie sygnału do tych ludzi na Bliskim Wschodzie: nie ryzykujcie, bo zostaniecie oszukani, nie ryzykujcie, bo nie przejdziecie tej granicy, nie płaćcie tych tysięcy dolarów reżimowi, który was chce oszukać, spróbujcie innej legalnej drogi, jeżeli rzeczywiście musicie stamtąd uciekać. [...] jeżeli nie chcecie wnioskować o azyl [...] idźcie do konsulatu i tam zawnioskujcie o azyl, nie ryzykujcie swojego życia, po to, żeby trafić na Białoruś”.

Debata ekspercka

W styczniu 2020 r. w komisji odbyła się dyskusja ekspercka dotycząca kierunków polskiej polityki zagranicznej.³⁷ Zaproszony przez Lewicę ekspert **Jakub Sypiański** wskazywał na konieczność zwiększenia środków przekazywanych na pomoc rozwojową przez Polskę. Poza tą wypowiedzią, w dyskusji nie były poruszane tematy pomocy rozwojowej bądź humanitarnej.

Sprawozdania z działalności Fundacji Solidarności Międzynarodowej

Fundacja Solidarności Międzynarodowej (FSM) jest instytucją Skarbu Państwa, powołaną w 1997 r. Jej celem jest realizacja zadań z zakresu międzynarodowej współpracy rozwojowej, w szczególności zleconych przez ministra spraw zagranicznych. FSM składa coroczne sprawozdania przed komisją spraw zagranicznych Sejmu.

Sprawozdania z działalności za 2019 r. posłowie wysłuchali w październiku 2020 r.³⁸ Sprawozdanie przedstawił **Rafał Dzieciotowski**, prezes zarządu Fundacji. Wskazał, że FSM dysponowała budżetem 15,2 mln zł i skupiła się na wspieraniu krajów Partnerstwa Wschodniego (Białoruś, Ukraina, Gruzja i Mołdawia), prowadziła również wyborcze misje obserwacyjne – w Białorusi, Kazachstanie, Mołdawii, Ukrainie i Uzbekistanie. Sprawozdanie nie wywołało dyskusji. Wyjątkiem jest tu pytanie zadane przez posła **Marka Kuchcińskiego** (PiS) dotyczące „działań [Fundacji] związanych [...] z szeroko rozumianą decentralizacją niektórych obszarów władztwa publicznego na Ukrainie” oraz doboru uczestniczących w nich polskich ekspertów.

Sprawozdanie za 2020 r. również przedstawił prezes **Rafał Dzieciotowski**. Poinformował, że budżet FSM zwiększył się od sierpnia dwukrotnie, a FSM podejmowała działania przede wszystkim na rzecz Białorusi, Gruzji, Mołdawii i Ukrainy.³⁹ W związku z pandemią część projektów merytorycznych Fundacji przyjęła formę działań interwencyjnych – konwojów z pomocą humanitarną kierowaną do Armenii, Białorusi, Gruzji, Ukrainy, państw Azji Centralnej i na Bałkany Zachodnie. W odpowiedzi na sprawozdanie głos zabrał poseł **Robert Tyszkiewicz** (KO) zaapelował o poszerzenie programu wsparcia dla diaspory białoruskiej w Polsce w kolejnych latach. Dodał, że na program wsparcia społeczeństwa obywatelskiego na Białorusi rząd przeznaczył 5 mln. zł i zadał pytanie o plany kontynuacji finansowania takich działań. Poseł **Paweł Kowal** (KO) pozytywnie ocenił działalność FSM, wskazując, że „model działania Fundacji w Mołdawii jest najbardziej dojrzały” i spytał, czy FSM myśli o

³⁷Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych 18.01.2020 r.

<https://sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/biuletyn.xsp?documentid=8BFDE13A035469C7C12584F1003D6670>

³⁸Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych 27.07.2020

<https://orka.sejm.gov.pl/zapisy9.nsf/0/0C7042814118FF0DC1258725003F803E/%24File/0157409.pdf>

³⁹Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych 21.07.2021 r.

<https://orka.sejm.gov.pl/zapisy9.nsf/0/0C7042814118FF0DC1258725003F803E/%24File/0157409.pdf>

przeniesieniu tego modelu do innych krajów: „łącząc relacje z rządem, samorządem, ze wspólnotami lokalnymi i robiąc to po bardzo niskich cenach, w oparciu [...] o entuzjazm ludzi”. **Kowal** wypowiedział się pozytywnie o zwiększeniu budżetu Fundacji. I dodał: „nie chcę wchodzić w teoretyczną dyskusję o pomocy rozwojowej, [...] na ile możemy promować swoje interesy gospodarcze. [...] uważam, że w niektórych przypadkach można by [...] próbować ten element rozszerzyć, żeby trochę tam przemycać i budować związki gospodarcze, bo wiadomo, że jest to jeden ze słabych punktów [...] naszej polityki wschodniej od zawsze”. **Dzięciołowski** odniósł się do pytań i stwierdził, że model mołdawski przenoszony jest do Ukrainy. „Jeżeli chodzi o gospodarkę, to na pewno jest potrzebne, ale w Fundacji, póki co, nie wypracowaliśmy takiego obszaru działań, w których moglibyśmy wspierać polski biznes”, ocenił, że zajmuje się tym „skutecznie” program Polska Pomoc Rozwojowa.

Jabłoński nie potwierdził, że program pomocy społeczeństwu obywatelskiemu w Białorusi będzie kontynuowany we wcześniejszej kwocie, wskazał również, że samorządy są zachęcane do podejmowania działań w ramach **pomocy rozwojowej**, poprzez dzielenie się doświadczeniami i budowę instytucji w krajach-beneficjentach pomocy, ale był sceptyczny co do łączenia pomocy rozwojowej z przedsiębiorczością – „byłoby to powtarzaniem błędnej polityki, którą prowadziły państwa kolonialne”, stwierdził i dodał: „podejmujemy działania zmierzające do tego, żeby polskie firmy były zaangażowane w świadczenie pomocy różnego rodzaju”.

W roku 2021 Fundacja Solidarności Międzynarodowej dysponowała blisko 60 mln zł, w tym – 30 mln zł pozyskała ze źródeł zagranicznych. Członkowie komisji wysłuchali sprawozdania⁴⁰ w czerwcu 2022 r. Zaczynając wystąpienie prezes Fundacji Rafał Dzięciołowski podkreślił: „naturalnym obszarem [działania] są kraje Partnerstwa Wschodniego, kraje bliskiej zagranicy – Ukraina, Białoruś, kraje Kaukazu – Gruzja, Armenia i Mołdawia, która stanowiła dla nas w 2021 r. najpoważniejsze wyzwanie”.

W związku z pandemią COVID-19 Fundacja zorganizowała dwa konwoje humanitarne: do Macedonii oraz Ukrainy. FSM zrealizował również misje obserwacyjne podczas wyborów w Armenii, Gruzji, Kirgistanie, Mołdawii i w Uzbekistanie. Uczestnicy komisji podjęli próbę oszacowania kosztów odbudowy Ukrainy po wojnie (wówczas 5 mld dolarów miesięcznie), posłowie wskazali, że to, co do tej pory zrobiła Fundacja w Ukrainie, może stanowić „przyczótek” do brania udziału w działaniach na rzecz odbudowy. Stały doradca komisji **Jan Malicki** pozytywnie wypowiedział się na temat działań FSM. Jak należy się domyślać, ze względu na fakt, że posiedzenie ma charakter jawny, nie chciał wypowiadać się na temat działań Fundacji w Białorusi. Oceniał natomiast działania Fundacji w Mołdawii, jako modelowe. Posłowie **Marek Kuchciński** i **Joanna Lichočka** (PiS) postulowali zorganizowanie „wyprawy” do Mołdawii i Naddniestrza, w celu obejrzenia efektów działania FSM. Kuchciński sugeruje również, że Fundacja może działać wspierająco i doradczo w zakresie starań Ukrainy o wstąpienie do Unii Europejskiej. Posłowie opozycji nie zabrali głosu.

W 2022 r. Fundacja prowadziła działania na terenie Ukrainy i Polski, z powodu wojny skupiając się na pomocy humanitarnej na rzecz uchodźców wojennych, poza tym działała także na rzecz Białorusi (w tym przypadku, ze względu na sytuację polityczną, zarówno na terenie Polski, jak i w Białorusi), w Armenii, Gruzji i Mołdawii⁴¹. Sprawozdanie ponownie przedstawił prezes Fundacji Solidarności Międzynarodowej, **Rafał Dzięciołowski**. Poseł **Maciej Gdula** (Nowa Lewica) zadał pytanie dotyczące Białorusi – „czy Fundacja prowadzi działania w celu nawiązania współpracy ze środowiskami pracowniczymi?”, ze względu na sytuację polityczną w Białorusi, **Dzięciołowski** odmówił odpowiedzi na pytanie. Przewodniczący komisji, **Radostaw Fogiel** (PiS) zadał pytanie o działanie FSM w Armenii, w obliczu kryzysu humanitarnego wynikającego z konfliktu w Górskim Karabachu, natomiast poseł **Paweł Kowal** (KO) pozwolił sobie na krótki komentarz – „chciałbym oświadczyć, że wysoko oceniam działalność tej fundacji”.

⁴⁰ Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych
<https://orka.sejm.gov.pl/zapisy9.nsf/0/2C6F247622A2F95EC12588670031FDC7/%24File/0268009.pdf>

⁴¹ Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych
<https://orka.sejm.gov.pl/zapisy9.nsf/0/83CAE71BA0A7735FC12589FF00441F1D/%24File/0407409.pdf>

Wystąpienia przedstawiciela Ministerstwa Spraw Zagranicznych – sprawozdania z wykonania budżetu

2019

W kontekście współpracy rozwojowej i pomocy humanitarnej przedstawiając sprawozdanie wiceminister spraw zagranicznych **Szymon Szynkowski vel Sęk** (PiS) wskazał, że MSZ prowadziło „aktywną politykę wschodnią”.⁴² Przypomniał „politykę pomocową i duże transporty pomocy humanitarnej wysyłane na Ukrainę i bardzo duży, rekordowo duży prawdopodobnie w skali świata, w skali globalnej transport pomocowy na Białoruś”. Pomoc płynęła także do państw Afryki Subsaharyjskiej i Bliskiego Wschodu. Ministerstwo wsparło Międzynarodowy Czerwony Krzyż kwotą 2 mln zł, „na dobrowolne wpłaty do instytucji realizujących programy międzynarodowej współpracy rozwojowej przekazano około 24 mln zł”. Pytania, które posłowie zadali po wygłoszeniu sprawozdania nie dotyczyły kwestii pomocy rozwojowej.

2020

Przedstawiając sprawozdanie z wykonania budżetu za 2020 r., wiceminister **Szynkowski vel Sęk** wskazywał na pomoc rozwojową kierowaną do państw Afryki Subsaharyjskiej, Bliskiego Wschodu, Partnerstwa Wschodniego oraz Mjanmy⁴³. Mówił także o organizowanych przez Polskę konwojach humanitarnych (bez wskazania kierunków) oraz misjach medycznych kierowanych do państw dotkniętych epidemią. Przypomniał, że Polska była zaangażowana w „Team Europe” – inicjatywę państw członkowskich Unii Europejskiej na rzecz walki ze skutkami pandemii w krajach rozwijających się. Sprawozdanie nie wywołało dyskusji.

2021

W sprawozdaniu z wykonania budżetu w roku 2021 wiceminister **Szynkowski** wskazywał m.in. na przekazanie przez Polskę nadwyżek szczepionek do Kambodży, Laosu i Wietnamu⁴⁴. W ramach programu „Solidarność dla rozwoju” polska pomoc koncentrowała się na wybranych krajach Partnerstwa Wschodniego, jak również Afryki Subsaharyjskiej, Bliskiego Wschodu oraz w państwach, które nie znajdują się na liście polskich państw priorytetowych, w szczególności Turcji, Syrii, Iraku i Afganistanie. Posłowie nie podjęli dyskusji w zakresie współpracy rozwojowej i pomocy humanitarnej, którą w sprawozdaniu przedstawił wiceminister.

2022

Sprawozdanie z realizacji budżetu państwa w zakresie ministerstwa spraw zagranicznych za 2022 r.⁴⁵ przedstawił na komisji wiceminister **Piotr Wawrzyk**. Wystąpienie, inaczej niż w trzech poprzedzających latach, miało skrótowy charakter. Wawrzyk podał, że budżet ministerstwa zwiększony został o 200 mln zł, w wyniku czego, sfinansowane zostały dodatkowo m.in. zadania z zakresu pomocy rozwojowej i humanitarnej, szczegółów jednak nie podał. Członkowie komisji nie mieli pytań w tej sprawie.

Inne ważne posiedzenia Komisji

W lipcu 2021 r. wiceminister spraw zagranicznych **Paweł Jabłoński** przedstawił na posiedzeniu komisji informacje na temat współpracy rozwojowej⁴⁶. Zgodnie z programem „Solidarność dla rozwoju na lata 2021-2030”, priorytetowe dla Polski są kraje Partnerstwa Wschodniego (Białoruś, Gruzja, Mołdawia i Ukraina) oraz 6

⁴² Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych 17.06.2020 r.

<https://sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/biuletyn.xsp?documentId=95F4B44A16C484E3C1258591004A283B>

⁴³ Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych

<https://sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/biuletyn.xsp?documentId=0EF9411AB53A06A9C125870A00345A92>

⁴⁴ Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych

<https://sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/biuletyn.xsp?documentId=79BDB9BB5F99BBACC1258876004388D4>

⁴⁵ Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych

<https://sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/biuletyn.xsp?documentId=D99C5A91EFEA2475C12589DE0049789F>

⁴⁶ Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw

Zagranicznych <https://orka.sejm.gov.pl/zapisy9.nsf/0/0C7042814118FF0DC1258725003F803E/%24File/0157409.pdf>

krajów w regionie Bliskiego Wschodu i Afryki (Liban i Palestyna oraz Etiopia, Kenia, Tanzania i Senegal). W związku z pandemią COVID-19, Polska wpłaciła 750 tys. EUR na rzecz mechanizmu COVAX, koordynowała pomoc w zaopatrzeniu w szczepionki państwa Partnerstwa Wschodniego oraz wysłała konwoje humanitarne do krajów Partnerstwa Wschodniego, Bałkanów Zachodnich, Kazachstanu, Uzbekistanu, Indii, ale także do państw rozwiniętych, jak Włochy czy Hiszpania. Pomoc humanitarna świadczona była także krajom Bliskiego Wschodu oraz krajom Afryki, których problemy, jak wskazywał **Jabłoński** „skutkują kryzysem migracyjnym” w Europie. Wiceminister wskazał także, że Polska dokonała wpłat do organizacji międzynarodowych i agend humanitarnych – Międzynarodowego Czerwonego Krzyża, UNOCHA, UN-Habitat, UNHCR, UNDP, WFP i Unicef.

W dyskusję z wiceministrem wszedł poseł **Maciej Konieczny** (Lewica), zaczynając od pytania o działania podejmowane w krajach, w których realizowana powinna być pomoc rozwojowa: „Oczywiście intencje stojące za tymi słowami [wypowiedź Beaty Szydło „Jeżeli jesteśmy w stanie większą liczbę osób wspierać przeznaczając te pieniądze na miejscu, tam budując szpitale, tam doposażając, to w moim przekonaniu po prostu lepiej jest wykonywać to w ten sposób”] oceniamy negatywnie, [...] ale stoi za nimi bliska nam myśl, że łatwiej jest, poprzez narzędzia współpracy rozwojowej, przeciwdziałać kryzysom, konfliktom, zanim ich negatywne efekty zapukają do naszych drzwi. Jednak w tym kontekście, realia polskiej współpracy rozwojowej i nakładów, jakie nasz kraj przekazuje na tę rzecz, bardzo się rozmiągają [...] z tą intencją. Polska przeznaczona [...] od paru lat, około 0,14 proc. dochodu narodowego brutto na współpracę rozwojową [...]. Warto przypomnieć, że cel zawarty w Agendzie 2030 jest ponad dwukrotnie wyższy, [...] jest oczekiwanie, że kraje będą wydawać na współpracę rozwojową 0,33 proc. [...] Czy moglibyśmy usłyszeć, jaka jest droga dojścia do tego celu?”

Konieczny zestawia wydatki Polski na współpracę rozwojową i zakup broni: „w tym momencie wydajemy na współpracę rozwojową niecałe 3 miliardy zł i na tylko jeden wydatek zbrojeniowy, zakup 250 amerykańskich czołgów Abrams, prawie dziesięcioletni budżet współpracy rozwojowej. Z perspektywy lewicowej, a może takiej ogólnoludzkiej, wydaje się, że to po prostu nierozsądnymi proporcjami. [...] wiemy, że bezpieczeństwo nie zależy tylko od naszych zdolności obronnych, ale także od tego, jak niebezpieczny będzie świat, w którym funkcjonujemy.

Poseł **Konieczny** łączy konieczność planowania pomocy rozwojowej z trendami zmian na świecie, w szczególności, z wpływem zmian klimatycznych na migrację. Podejrzewa, że „wyzwania związane z ocieplaniem klimatu, szczególnie w krajach globalnego południa, będą powodować rosnącą liczbę napięć i kryzysów”. Oraz ponawia pytanie – „czy jest plan, w jakiej perspektywie dojścia do celu 0,33 proc? [W 2019 r.] jedynie 3 proc. z projektów polskiej pomocy dwustronnej obejmującej 29 mln zł zawierało markery klimatyczne, czyli w jakikolwiek sposób odpowiadało na to największe wyzwanie, przed jakim w tym momencie stoi nasza planeta, czyli kwestie zmian klimatycznych i kosztów z nimi związanych, [...] jedynie 3 proc. z polskich projektów wspierało równość płci. Czy to jest intencjonalne, czy coś nie wyszło, czy coś się zmieniło od tego czasu i czy jest jakiś plan, żeby to zmienić? [...] Chętnie usłyszałbym więc jeszcze parę konkretów na temat naszych planów odnośnie do wsparcia szczepień w krajach globalnego południa”.

Jabłoński wyjaśnił, że cel przeznaczania na współpracę rozwojową „0,33 proc. dochodu narodowego brutto [...] jest przewidziany do roku 2030”. Dalej mówił o środkach przeznaczonych na współpracę rozwojową: „w ubiegłym roku było to już 3,23 mld zł, zatem o 8 proc. więcej”. Przyznał, że nie potrafi odnieść się do przywołanych przez Koniecznego statystyk, mówiących o markerach klimatycznych oraz odsetku projektów biorących pod uwagę równość płci. Odpowiadając na pytanie dotyczące szczepień, wskazał na podejmowane przez Polskę działania koordynujące, których beneficjentami mają być państwa Partnerstwa Wschodniego i Bałkanów Zachodnich. Odniósł się też do innej części wypowiedzi Koniecznego: „Nie chcę wchodzić w jakikolwiek spór. Natomiast uważam, że zestawianie ze sobą tych dwóch bardzo istotnych gałęzi wydatków państwa, mianowicie obronności i wydatków na wzmacnianie naszych zdolności obronnych i prezentowanie ich niejako w opozycji do współpracy rozwojowej, nie jest właściwym kierunkiem. Uważam, że oba te kierunki są niezwykle istotne. [...] W budżecie państwa są środki na jednego i drugiego rodzaju działania”.

W lipcu 2021 r. komisja spraw zagranicznych wysłuchała sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2020 roku w zakresie działania Komisji.⁴⁷ W 2020 r. NIK kontrolowała m.in. realizację pomocy humanitarnej. Pełniący obowiązki wicedyrektora departamentu administracji publicznej **Dariusz Zielecki** wskazał, że: „kontrola wykazała, że założenia polskiej pomocy humanitarnej zostały spełnione, jednak nie wszystkie zadania realizowano zgodnie z przepisami oraz zawartymi umowami. Naszym zdaniem na szczeblu rządowym nie funkcjonował spójny system udzielania pomocy humanitarnej. Wyznaczenie ministrowi, członkowi Rady Ministrów, skutkowało tym, że istniały dwa odrębne i nieskoordynowane ze sobą do końca ośrodki rządowe, MSZ i KPRM”. Sprawozdanie nie wywołało dyskusji, nie licząc prośby posła Marka Krząkały (KO) o obecność na obradach komisji przedstawiciela MSZ, który mógłby odnieść się do „zarzutów dotyczących różnych nieprawidłowości”.

Temat **edukacji globalnej** nie był poruszany w trakcie obrad Komisji.

---

⁴⁷Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych 22.07.2021 r.
<https://sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/biuletyn.xsp?documentId=53B63E6A6EC4CE80C125872800347F87>

Senat

W Senacie, podobnie jak w przypadku Sejmu, **pomoc rozwojowa** i **pomoc humanitarna** nie stanowią przedmiotu dyskusji same w sobie, ale pojawiały się przy okazji prac nad innymi, powiązаныmi tematami. Temat edukacji globalnej nie pojawił się w Senacie.

Debata budżetowa

Dyskusja nad przeniesienia z budżetu MON 50 milionów zł na **pomoc rozwojową** (w ramach debaty o ustawie budżetowej na rok 2020) odbyła się w lutym 2020 r. Argumentując za senator Kazimierz Kleina (KO) powołał się na chrześcijańskie wartości „powinniśmy dostrzegać drugiego człowieka, szczególnie tego biednego, szczególnie w tych krajach, które nie mają szans na to, żeby wyjść na prostą i być w takiej sytuacji jak my. A co tu jest? My wykorzystujemy całą retorykę – mówi się tutaj o armii, o wolności, o tym, że musimy się bronić przed wrogami – po to, żeby nie dać pomocy tym ludziom, którzy są w tak trudnej, dramatycznej sytuacji. [...] powinniśmy tam więcej pomagać, zdecydowanie więcej”.

Ostatecznie propozycję zmniejszenia budżetu MON Senat odrzucił (ponieważ zmniejszyłaby wydatki na obronność poniżej ustawowego 2,1 proc. PKB), przegłosował natomiast zmniejszenie wydatków Instytutu Pamięci Narodowej o 25 mln zł, z przeznaczeniem tych środków na **pomoc rozwojową**. Przeciw zmniejszeniu budżetu MON na rzecz zwiększenia budżetu pomocy rozwojowej był m.in. senator **Grzegorz Bierecki** (PiS), który argumentował „środki, które mają być, zgodnie z poprawką zaprezentowaną przez większość komisji spraw zagranicznych, przeniesione z budżetu obrony narodowej, mają być przeznaczone na programy rozwojowe w krajach Trzeciego Świata. Rozumiem, że to wpisuje się w wypowiedzi pani Kidawy-Błońskiej, która mówiła o tym, że nie mamy dbać o Polskę, tylko mamy dbać o Europę i świat. To jest właśnie dowód tej dbałości”.

Komisja Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej Senatu

Debata budżetowa

W projekcie ustawy budżetowej na rok 2020 rząd ujął rezerwę celową w wysokości 100 mln zł – „Wdrażanie planu współpracy rozwojowej w 2020 r.”⁴⁸. Podczas dyskusji nad projektem w senackiej Komisji spraw zagranicznych i Unii Europejskiej, senator **Gabriela Morawska-Stanecka** (Lewica Demokratyczna) zwróciła uwagę: „Kwota na **pomoc rozwojową** została zmniejszona ze 145 mln zł do 100 mln zł. [...] Pomoc rozwojowa to był taki bardzo mocno eksploatowany pomysł rządu przez ostatnie 4 lata, zwracano uwagę na to, że będziemy pomagać osobom dotkniętym [...] konfliktami zbrojnymi w miejscu ich powstawania. W związku z tym pytam, dlaczego [...] te środki zostały zmniejszone? W jaki sposób będziemy te palące kwestie rozwiązywać w sytuacji, gdy będziemy mieli na to mniej pieniędzy? Rozumiem, że z niektórych działań dotyczących pomocy rozwojowej zrezygnowano. Z których, z jakich kierunków?” Wiceminister **Szymon Szynkowski vel Sęk** odpowiedział: „Istotnie, te środki zostały ograniczone. Kontynuujemy [prowadzenia] konkursów „Polska pomoc rozwojowa 2020” oraz „Edukacja globalna 2020”, z wyjątkiem kilku państw, w których nie są one prowadzone ze względów bezpieczeństwa. Jest tu drugi i trzeci moduł projektów wyłonionych w konkursach w latach 2018–2019; projekty wdrażane i przez placówki zagraniczne, i przez organy administracji rządowej; konkurs dotyczący wkładów własnych dla polskich organizacji pozarządowych na Bliskim Wschodzie i w wybranych krajach Afryki, dofinansowany ze źródeł innych niż budżet państwa; wpłaty na Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża, wpłaty wielostronne, a także wyodrębnienie puli środków na nagłe kryzysy humanitarne. [...] inicjatywy, które w związku z ograniczeniem środków nie będą mogły zostać zrealizowane, to [...] konkurs „Pomoc humanitarna na Bliskim Wschodzie 2020”, wpłaty do funduszy związanych z odbudową Afganistanu, wpłaty do agend ONZ działających na Białorusi, w Gruzji i na Ukrainie oraz współfinansowanie działań telewizji Bielsat. W odpowiedzi **Morawska-Stanecka** zaznaczyła, że „komisja [...] mocno wspiera działalność ministerstwa i aktywność Polski na

⁴⁸ Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych https://www.senat.gov.pl/prace/komisje-senackie/przebieg_8555_1.html

Wschodzie, dlatego bardzo niepokojący jest fakt, że [...] zauważalny jest konsekwentny spadek udziału budżetu spraw zagranicznych w strukturze całego budżetu. W 2011 r. było to 0,61 proc. dzisiaj to jest 0,47 proc". Morawska-Stanecka zgłosiła poprawkę: „w związku z faktem, że redukcja dokonana się na obszarze pomocy rozwojowej, która jest bardzo istotna w związku z zagrożeniem płynącym z Bliskiego Wschodu i [...] niestabilną sytuacją na Bliskim Wschodzie i priorytetu, aby pomocy udzielać tam, na miejscu, wnoszę o zwiększenie wydatków w części 45 „Sprawy zagraniczne” na pomoc zagraniczną, rozdział 75079 „Dotacje i subwencje”, na polską pomoc kierowaną przez Departament Współpracy Rozwojowej w Ministerstwie Spraw Zagranicznych w celu zbliżenia się do osiągnięcia wyznaczonego przez ONZ celu 0,7 proc. PKB przeznaczonego na pomoc rozwojową. [...] przypominam, że na pomoc rozwojową [...] przeznaczamy 0,13 proc. PKB, tj. ok. 2,7 mld zł. W sumie byłaby to kwota 100 mln zł". **Morawska-Stanecka** proponuje zmniejszyć wydatki na Wojska Obrony Terytorialnej oraz Instytut Pamięi Narodowej o 50 mln zł na każdą z pozycji, powiększając jednocześnie budżet pomocy rozwojowej o 100 mln zł.

Przewodniczący Komisji, senator **Bogdan Klich** zadał również pytanie czy ministerstwo będzie zabiegać wpisanie do rezerwy celowej na 2020 r. środków „na dalsze funkcjonowanie telewizji Biełsat". Wiceminister **Szynkowski** odpowiedział, że tak. Z kolei senator **Marek Plura** spytał, jaka jest misja kanału telewizji Wilno. Zwrócił uwagę, że „Biełsat to jest nasz ważny, polski, cywilizacyjny, prodemokratyczny wkład w rozwój Europy Wschodniej", ale polski kanał w Litwie może utrudniać i tak „trudne" relacje polsko-litewskie. Senator pyta: „czy ten kanał pomaga je normować?" Minister odpowiada, że zadaniem kanału jest nie tylko docieranie do Polonii z polskojęzycznym kanałem telewizyjnym, ale również wobec dużej „obecności kanałów rosyjskojęzycznych [...] za pośrednictwem których dociera narracja Federacji Rosyjskiej zarówno do Polaków mieszkających na Litwie, jak i w ogóle do mieszkańców Litwy. I TVP Wilno jest też [...] próbą zbudowania przeciwwagi dla tego rodzaju narracji".

Debata szczegółowa

W Senacie **pomoc rozwojowa** została wspomniana przy okazji omawiania półrocznego okresu przewodnictwa Chorwacji w Radzie Unii Europejskiej⁴⁹. Minister ds. Unii Europejskiej **Konrad Szymański** (PiS) zasugerował, że Polska warunkuje udzielanie pomocy rozwojowej od zaangażowania państw otrzymujących pomoc w ograniczenie migracji: „w dniu 4 czerwca Polska w gronie 7 innych państw przedstawiła swoje oczekiwania, jeżeli chodzi o potencjalny kompromis w sprawie migracji, kompromis w sprawie, która obciąża agendę polityczną Unii Europejskiej od 5 lat. [...] propozycja była [...] skoncentrowana na ochronie granic zewnętrznych, na warunkowym dostępie do pomocy rozwojowej dla tych krajów, które są źródłami nieregularnej, niekontrolowanej, nielegalnej migracji, ale również na wzmożeniu współpracy w zakresie readmisji i powrotów."

Pomoc humanitarna wspomniana była m.in. przy okazji rozmowy na temat sytuacji na granicy polsko-białoruskiej i wprowadzenia czasowego zakazu przebywania na określonym obszarze w tzw. strefie nadgranicznej. W tej sprawie na 33. posiedzeniu Senatu senator sprawozdawca Janusz Pęcherz (KO) przedstawił sprawozdanie połączonych Komisji samorządu terytorialnego i administracji państwowej oraz Komisji praw człowieka, praworządności i petycji⁵⁰. Mowa również o debacie dotyczącej konsekwencji inwazji Rosji na Ukrainę, np. przy omawianiu Ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw. Mówił m.in. Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji Paweł Szefernaker (PiS): "(...) Dziś z tego etapu pracy i pomocy humanitarnej przechodzimy do etapu pomocy systemowej. To znaczy, że wszyscy ci, którzy chcą na dłużej zostać w Polsce, dzięki tej ustawie będą mieli możliwość lepiej się w Polsce zaadaptować".

W obu przypadkach (kryzys na granicy polsko-białoruskiej oraz inwazja Rosji na Ukrainę) pomoc humanitarna pojawiła się w kontekście pomocy osobom przekraczającym granicę.

⁴⁹ Zapis przebiegu 17. posiedzenia Senatu <https://www.senat.gov.pl/prace/posiedzenia/przebieg,550,3.html>

⁵⁰ Zapis przebiegu 33. posiedzenia Senatu 24-26.11.2021, <https://www.senat.gov.pl/prace/posiedzenia/przebieg,565,1.html>

Pomoc humanitarną wymienia senator Krzysztof Kwiatkowski w sprawozdaniu połączonych Komisji ustawodawczej oraz samorządu terytorialnego i administracji państwowej po rozpatrzeniu projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Kwiatkowski dziękuje obywatelom za udzieloną uchodźcom wojennym pomoc humanitarną. Senator ocenia również pojawia się w kontekście pomocy obywatelom Ukrainy, tu m.in. dyskusja nad infrastrukturą kolejową oraz ewakuacją pacjentów dziecięcych ze szpitali w Ukrainie, hasło “pomoc humanitarna” pada także w kontekście pomocy od niemieckiego społeczeństwa przekazywanej dla osób z Ukrainy.

W kwietniu 2022 r. procedowana była ustawa o Zespole Pomocy Humanitarno-Medycznej (dotycząca prowadzenia akcji humanitarnej i udzielania wsparcia humanitarnego poza terytorium Rzeczypospolitej). Podczas 41. posiedzenia Senatu Senatorka Ewa Matecka (KO) przedstawiła sprawozdanie Komisji Zdrowia oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej dotyczące owej ustawy⁵¹. O samym akcie mówiła: “Celem ustawy (...) jest zwiększenie efektywności realizacji zadań państwa w zakresie zapewnienia natychmiastowej i niezbędnej pomocy poza terytorium Rzeczypospolitej osobom w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia poprzez utworzenie Zespołu Pomocy Humanitarno-Medycznej, tj. grupy specjalistów medycznych i innych specjalistów niezbędnych do prowadzenia akcji humanitarnej i do udzielania wsparcia humanitarnego poza terytorium Rzeczypospolitej, poprzez zapewnienie gotowości niezbędnej kadry w zakresie szkoleniowym, operacyjnym i sprzętowym, a ponadto poprzez zapewnienie sprawnej logistyki, transportu i koordynacji zadań (...)”.

Komisje były jednomyślne we wniesieniu i przegłosowaniu 12 poprawek do ustawy. Na tym samym posiedzeniu Senatu do ustawy odniósł się Sekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia Waldemar Kraska: “Taka grupa jest bardzo potrzebna po to, aby natychmiast była gotowa do działania, żeby mogła natychmiast wyjechać czy wylecieć z naszego kraju, aby nieść pomoc naszym obywatelom. Myślę, że ta ustawa jest bardzo ważna, aby w tych sytuacjach, kiedy jest potrzeba uruchomienia natychmiastowo takiej pomocy, taka pomoc była jak najszybsza. (...) A więc myślę, że jednak sformalizowanie tego – cała otoczka prawna – a także ubezpieczenie dla tych ludzi, którzy wyjeżdżają za granicę... To powinno być uregulowane prawnie. I ta ustawa wszystko to właśnie zawiera”.

Co istotne, ustawa zakłada niesienie pomocy nie tylko polskim obywatelom przebywającym poza terytorium kraju. Przekonywał o tym Minister – Członek Rady Ministrów Michał Dworczyk: “Ta ustawa stwarza możliwość udzielania pomocy nie tylko obywatelom polskim, ale również obywatelom innych państw w wymiarze najbardziej podstawowym. Jest to uzasadnione choćby dlatego, że rodziny obywateli polskich mogą mieć inne obywatelstwo. Dopuszczamy również możliwość prowadzenia akcji ratunkowych czy akcji humanitarnych na rzecz obywateli innego państwa”.

Kwestie pomocy rozwojowej oraz pomocy humanitarnej pojawiały się na posiedzeniach Komisji w związku z omawianiem kolejnych prezydencji poszczególnych państw w Unii Europejskiej oraz w podczas rozpatrywania ustaw budżetowych na kolejne lata.

Dużo uwagi poświęcano kwestii rozszerzania Unii Europejskiej - wymieniano tu Bałkany Zachodnie (szczególnie Albanie i Macedonię Północną) oraz Partnerstwo Wschodnie (tu tzw. Stowarzyszone Trio: Gruzja, Mołdawia i Ukraina).

Temat pomocy humanitarnej był poruszany także w związku z bieżącymi wydarzeniami politycznymi, jak w przypadku eskalacji konfliktu między Armenią a Azerbejdżanem w Górskim Karabachu (grudzień 2020 oraz styczeń 2023), w kontekście sytuacji na granicy polsko-białoruskiej (styczeń 2022) oraz rosyjskiej inwazji na Ukrainę (marzec 2022).

---

⁵¹ Zapis przebiegu 41. posiedzenia Senatu 27-28.04.2022, <https://www.senat.gov.pl/prace/posiedzenia/przebieg,575,1,opis.html>

Edukacja globalna pojawiła się raz w formie wzmianki dotyczącej konkursu na posiedzeniu dotyczącym rozpatrzenia ustawy budżetowej na rok 2020. Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Szymon Szynkowski vel Sęk (PiS): “W pierwszej kolejności chciałbym wskazać, jakie strategiczne przedsięwzięcia kontynuujemy. Jest tu, po pierwsze, kontynuacja prowadzenia konkursów „Polska pomoc rozwojowa 2020” oraz „Edukacja globalna 2020”, z wyjątkiem kilku państw, w których nie są one prowadzone ze względów bezpieczeństwa”.

Zespoły Parlamentarne

Pośród przeanalizowanych posiedzeń sześciu wybranych zespołów parlamentarnych⁵², tylko na posiedzeniach dwóch z nich pojawiły się tematy związane z pomocą rozwojową i humanitarną. Był to Parlamentarny Zespół ds. Pomocy Humanitarnej i Międzynarodowego Prawa Humanitarnego oraz Parlamentarny Zespół ds. Afryki.

Parlamentarny Zespół ds. Pomocy Humanitarnej i Międzynarodowego Prawa Humanitarnego (9 posiedzeń, z czego 7 zarejestrowanych)

Zespół powstał w listopadzie 2019 roku, natomiast jego pierwsze merytoryczne spotkanie odbyło się w lutym 2020 roku i dotyczyło roli poszczególnych organizacji pozarządowych w świadczeniu polskiej pomocy humanitarnej.

Podczas pierwszego spotkania, dr Wojciech Wilk z Polskiego Centrum Pomocy Międzynarodowej w swoim wystąpieniu wymienił kraje, w których mają miejsce największe z trwających kryzysów humanitarnych: Jemen, Demokratyczna Republika Konga, Południowy Sudan, Wenezuela i Syria. Skupił się na ostatnim z nich, Syrię określając jako najbliższą geograficznie względem Polski oraz wskazując na możliwość „zarażania niestabilnością” krajów położonych obok Syrii.

Jako cel wskazano wsparcie międzynarodowych starań dla poprawy warunków życia w obozach wewnątrz Syrii, w celu zapobieżenia kolejnej fali uchodźców.

Przedstawiciele zaproszonych organizacji wskazywali na brak stabilności i stałości w niesieniu pomocy, ponieważ rządowy system finansowania opiera się na corocznych konkursach grantowych, w kolejnych latach organizowanych przez różne ośrodki (jak np. Kancelaria Premiera czy Ministerstwo Spraw Zagranicznych). Wskazano także, że w roku 2020 (kiedy odbyło się posiedzenie), taki konkurs został odwołany.

Przedstawiciele organizacji podkreślali także przewagę pomocy humanitarnej nad zaangażowaniem militarnym ze względu na poprawę wizerunku Polski wśród ludności korzystającej z pomocy.

Pomimo zapowiedzi regularnych posiedzeń zespołu, kolejne miało miejsce dopiero w sierpniu 2021 i dotyczyło ewakuacji Polaków i polskich współpracowników z Afganistanu w związku z przejściem władzy przez talibów.

Pośród parlamentarzystów, głos zabierali: przewodniczący Zespołu, **Dariusz Joński** (KO), europosłanka **Janina Ochojska**, **Michał Szczerba** (KO), **Barbara Nowacka** (KO), **Riad Haidar** (KO), **Marcelina Zawisza** (Lewica Razem), **Henryka Krzywonos-Strycharska** (KO), **Anita Kucharska-Dziedzic** (Nowa Lewica), **Katarzyna Kretkowska** (Nowa Lewica) oraz **Małgorzata Tracz** (KO).

Janina Ochojska oraz **Marcelina Zawisza** (Lewica Razem) pytały o plany wobec ewakuowanych osób z Afganistanu oraz o polską politykę względem uchodźców:

Marcelina Zawisza (Lewica Razem): “Czy Polska przygotowuje się w ogóle na przyjęcie większej liczby osób? Z jednej strony mamy tych, których teraz ewakuujemy, to są osoby, które współpracowały z władzami Polski, mówimy o tłumaczach, o osobach, które dostarczały informacji, ale z drugiej strony mamy po prostu osoby, które będą chciały uciec i już teraz wiemy, że jakby te osoby przekraczają granice i będą składały wnioski o to, żeby zostać tutaj potraktowani, wnioski azylowe, żeby mogli starać się o status uchodźcy. I mam pytanie, czy Polska w ogóle przewiduje przyjęcie jakiejś grupy uchodźców i czy przygotowuje się na to przyjęcie spoza tych osób, które teraz są ewakuowane. I to jest jakby moje jedyne pytanie, bo wydaje mi się, że powinniśmy jednak tutaj

⁵² Do analizy wybrane zostały: Parlamentarny Zespół ds. Pomocy Humanitarnej i Międzynarodowego Prawa Humanitarnego, Parlamentarny Zespół ds. Afryki, Parlamentarny Zespół ds. Organizacji Pozarządowych i Społeczeństwa Obywatelskiego, Parlamentarny Zespół ds. Białorusi, Parlamentarny Zespół ds. Armenii i Parlamentarny Zespół ds. Odbudowy Ukrainy. Analizie poddane zostały wyłącznie te posiedzenia, których zapisy dostępne są na stronie sejmu.

biorąc pod uwagę nasze zaangażowanie w Afganistanie przez ostatnie lata, jednak wykazać się pewną solidarnością również z tymi, którzy po prostu chcą uciec i szukają lepszego życia”.

Posłanki **Barbara Nowacka** (KO), **Katarzyna Kretkowska** (Nowa Lewica) i **Anita Kucharska-Dziedzic** (Nowa Lewica) pytały głównie o sytuację kobiet w Afganistanie:

posłanka **Katarzyna Kretkowska** (Nowa Lewica): “Ja chciałam zapytać (...) o przynajmniej deklaratywne gwarancje dotychczasowe dla kobiet w Afganistanie. Tutaj padła w tej wstępnej informacji Ministerstwa Spraw Zagranicznych taka informacja, że w czasie rozmów prowadzonych z przedstawicielami talibów kilka miesięcy temu, od kilku miesięcy, oni zapewnili, że dotychczasowe prawa kobiet, przynajmniej dotyczące, tak zrozumiałam, że taka deklaracja padła, że dotychczasowe prawa kobiet do prowadzenia działalności zawodowej będą utrzymane. To jest sprzeczne z wszelkimi innymi deklaracjami talibanu, ale skoro takie deklaracje padły, w jakiej formie one padły i czy w ogóle można się do tego odwoływać? Dobrze zrozumiałam to, co usłyszeliśmy, to te rozmowy były prowadzone już bez udziału dotychczasowego rządu afgańskiego. To, co budzi przerażenie opinii światowej, poza sytuacją bezpośrednio humanitarną, bezpośrednim zagrożeniem zdrowia, życia ludności afgańskiej, jest sytuacja kobiet, długofalowa przyszłość kobiet w Afganistanie. Afganki nie tylko w czasie tych 20 lat uzyskały możliwość kształcenia i się wykształciły, ale także objęły funkcje także w samorządach i w mediach i we wszelkich dziedzinach zawodowego życia. To, co widzimy od wczoraj, to na przykład to, że zniknęły z mediów, poza jedną telewizją, która nadal pokazuje dziennikarki. Jedna z dziennikarek prowadziła wczoraj wywiad z jednym z przywódców talibańskich. Uważam, że nie tylko ja, ale i opinia publiczna na świecie ma wrażenie, że po prostu przywódcy NATO, Ameryka, zdradzili kobiety afgańskie. Przede wszystkim one nie stały się w tych wszystkich rozmowach, rozgrywkach politycznych, uzgodnieniach, negocjacjach jakimkolwiek czynnikiem i zostały zdradzone przez własnych przywódców, którzy uciekli, przez własny rząd. (...)”

Na chaotyczność prowadzonych przez rząd działań oraz brak informacji o aktualnej sytuacji wskazywali przede wszystkim: **Henryka Krzywonos-Strycharska** (KO), **Dariusz Joński** (KO), **Riad Haidar** (KO) oraz **Michał Szczerba** (KO):

Henryka Krzywonos-Strycharska (KO): “(...)chciałabym zwrócić uwagę na chaos, który w tej chwili panuje. My nie jesteśmy doinformowani, co się w rzeczywistości tam dzieje, obecnie. Przede wszystkim chodzi mi o tych ludzi, którzy wspomagali dotychczas państwo polskie i te informacje, które płyną z Ministerstwa Spraw Zagranicznych są tak chaotyczne, że Polacy pytają, co jest prawdą, a co jest po prostu zmyślane, że tak powiem dość chaotycznie, ale taka jest prawda. Ludzie zaczepiali mnie i pytali, co tam się dzieje, bo są różne rozbieżne informacje w telewizji, w radiu i gdziekolwiek indziej (...)”.

Riad Haidar (KO): “(...) Nie zgodzę się z jednym, że ta sytuacja jest taka, jakby zdarzyła się z dnia na dzień. To jest nieprawda. Jeżeli byśmy obserwowali życie polityczne i sytuację w ogóle geopolityczną, to przecież od dwóch lat prawie do Kataru jeżdżą się, spotykają się talibowie i były prezydent, prawda, Afganistanu, i to były spotkania, można powiedzieć, w atmosferze nie przyjacielskiej tylko i towarzyskiej i po prostu podzielili ten tort między sobą w sposób taki, który będzie pasował i dla jednej strony i dla drugiej strony, a straceniem to będzie naród afgański. Bardzo mi smutno z tego powodu, bo te działania, które są teraz podejmowane z dnia na dzień w sposób taki niemalże reanimacyjny, one są za późne, bo trzeba było przywieźć, żeby to było naprawdę prawie dwa lata temu i doskonale, jak ktokolwiek obserwuje sceny polityczne, to było do tego, miało się do tego doprowadzić i oto się stało. (...) Dlatego skupmy się teraz, co mamy zrobić z falą uchodźców, która niebawem zacznie spływać. Będzie taka sama sytuacja, będziemy obserwować te same widoki, pontony tonące na środku morza, kobiety w ciężarówkach, dzieci wożone w skrzynkach jak w śledzie niemalże i nad tym trzeba się zastanowić i co trzeba zrobić, żeby pomóc tym ludziom. Dlatego nie zgadzam się absolutnie, że to jest nagły przypadek, wręcz przeciwnie, to było przygotowane, planowane i krok po kroku do tego momentu, kiedy wczoraj prezydent Stanów Zjednoczonych ogłosił, że wyjeżdżają stamtąd i cieszą się bardzo, bo jednak jak się okazuje, import cywilizacji do jakiegoś narodu wbrew jego zasadom jest niemożliwy i tu trzeba otwierać oczy i zacząć

zastanawiać się, jak mamy pomóc rozwijać te narody, pomóc im, żeby faktycznie zaczęli myśleć kategoriami naszymi, nazwijmy to otwartymi, tolerancyjnymi i tak dalej”.

Z kolei posłanka **Małgorzata Tracz** (KO) pytała czy polski rząd planuje zaangażować się w ochronę afgańskich dziennikarzy i dziennikarek oraz afgańskich pracowników i pracownic organizacji pozarządowych:

“Mam wrażenie, że ta informacja udzielona przez MSZ na początku naszego spotkania była bardzo, bardzo zdawkowa. Ja chciałam krótko dopytać, bo rozumiem, że te pytania przekażemy, o kwestię tego, czy polski rząd, oprócz tego, że deklaruje ewakuację polskich obywateli oraz współpracowników afgańskich, czy planuje także w jakikolwiek sposób chronić pracowników i pracownice organizacji, afgańskich organizacji pozarządowych, a także dziennikarzy i dziennikarki, bo to jest chyba kluczowe w tej dużej sytuacji zagrożenia. Za dużo nie wiemy o planach polskiego rządu w tym zakresie. Jakie grupy będą dla nich priorytetowe, jeśli chodzi o ochronę, no i właśnie jakie późniejsze działania. Jeszcze jedną taką mam uwagę. Prezydent Jacek Karnowski zadeklarował, że Sopot jest gotowy na przyjęcie uchodźców z Afganistanu. Wiem, że to nie leży w zakresie MSZ-u, ale może byśmy jako zespół parlamentarny, to taka propozycja, wystosowali nawet w późniejszym czasie zapytanie do innych samorządowców w tym zakresie, czy są na to gotowi, czy mają taką wolę, by wspomóc uchodźców z Afganistanu”.

Następne spotkanie Zespołu, wspólne z Parlamentarnym Zespołem do spraw Polityki Migracyjnej i Integracyjnej, dotyczyło aktualnych działań rządu w związku z sytuacją polityczną w Afganistanie oraz rozpoczynającym się kryzysem na granicy polsko-białoruskiej. Rozmawiano o warunkach w polskich ośrodkach dla uchodźców. Wskazano, że takie organizacje jak UNICEF, PAH, PCK są izolowane, tzn. rząd nie współpracuje z nimi w Afganistanie, podczas gdy są na miejscu i posiadają wiedzę. Ze strony organizacji pozarządowych wyrażono ubolewanie, że rząd zlikwidował stanowisko ministra do pomocy humanitarnej.

Spotkaniu przewodniczyła **Hanna Gill-Piątek** (KO). Europarlamentarzystka **Janina Ochojska** pytała o plany współpracy z samorządami i organizacjami pozarządowymi przy przyjmowaniu uchodźców, oraz o gotowość państwa polskiego do przyjęcia większej grupy uchodźców, zmierzających do wschodniej granicy Polski. Posłanka **Małgorzata Tracz** (KO) mówiła o możliwości organizowania zbiórek darów materialnych, które są potrzebne w ośrodkach dla uchodźców. **Posłanka Urszula Zielińska** (KO) pytała o ilość wolnych i zajętych miejsc w ośrodkach dla cudzoziemców oraz w miejscach kwarantanny. Posłanka **Wanda Nowicka** (Nowa Lewica) zadała trzy pytania:

“Chciałabym się zapytać, co pan by poradził osoby, uchodźcy, która stara się o status, o ochronę międzynarodową w Polsce, żeby mogła w skuteczny sposób o taką ochronę wystąpić. W sytuacji, kiedy w tej chwili rząd polski i jego służby robią wszystko, żeby uniemożliwić złożenie wniosku o ochronę międzynarodową poprzez zagłuszanie wystąpień, poprzez niedopuszczanie osób do tego, by swoje wnioski jak najbardziej słuszne i zasadne mogły złożyć. Co ma taka osoba, która dotrze do polskiej granicy zrobić, żeby mogła ten wniosek złożyć i żeby nie została odesłana czy po prostu trzymana przez tygodnie o głodzie, chłódzie, bez opieki medycznej, bez opieki prawnej, utrudniając jej opiekę prawną. (...) Więc będę wdzięczna o taki, powiedziała bym, instruktaż dla osób, które chcą wystąpić o tę ochronę, a w tym momencie nie są w stanie tego zrobić, ponieważ Straż Graniczna im to skutecznie uniemożliwia.

Drugie moje pytanie właśnie dotyczy tego, kto jest odpowiedzialny za tę sytuację. Czy Straż Graniczna, nie licząc się, tak powiem, z naszymi zobowiązaniami międzynarodowymi, samowolnie tym ludziom uniemożliwia skorzystanie ze swojego prawa, jak również z naszych zobowiązań międzynarodowych, im to skutecznie uniemożliwia. Czy to jest jakby samowolka Straży Granicznej, czy to jest działanie na rozkaz. Jeżeli tak, kto decyduje o tym, że Straż Graniczna w taki sposób się zachowuje i stanowi taką szczelną barierę i nie dopuszcza uchodźców o wystąpienie o azyl. Będę wdzięczna za podanie, czy to minister Błaszczak, czy sam minister Morawiecki, czy ktoś inny. (...)

Od 2015 roku ze strony rządu słyszymy tutaj o tym zagrożeniu, że mogą napływać do nas fale uchodźców z różnych stron. Chciałabym się dowiedzieć, co od 2015 roku rząd polski zrobił, by tę bazę dla potencjalnych uchodźców z różnych stron świata wzmocnić. Ile powstało nowych ośrodków, instytucji, czy powstały jakieś nowe mechanizmy, które potencjalnym uchodźcom z różnych stron, nie tylko z Afganistanu, które byłyby przygotowane na to, że takie sytuacje, z jakimi mieliśmy do czynienia, jeszcze w 2015 roku o tym nie wiedzieliśmy, ale powinniśmy byli, jako dobrze zarządzane i rządzone państwo polskie, być przygotowani. Czyli powinniśmy się przygotować właśnie strukturalnie, systemowo, prawnie do tego. Chciałabym się dowiedzieć, co się zmieniło i w jaki sposób poprawiła się ze strony państwa polskiego ten system, który umożliwia jak najlepsze warunki dla osób, które do Polski zwracają się o ochronę międzynarodową”.

Kolejne 4 spotkania miały miejsce w marcu 2022 roku w związku z rosyjską inwazją na Ukrainę i dotyczyły polskiej pomocy humanitarnej, koordynacji tejże pomocy, a także szczepień i ochrony zdrowia osób przybyłych z Ukrainy do Polski oraz międzynarodowej relokacji uchodźców z Ukrainy.

Podsumowując, pomimo początkowych chęci i założeń, posiedzenia Zespołu nie służyły debacie o szeroko rozumianej pomocy humanitarnej świadczonej przez Polskę za granicą, a miały raczej charakter doraźny, w związku z bieżącymi wydarzeniami.

Parlamentarny Zespół ds. Afryki (11 posiedzeń, z czego 6 zarejestrowanych)

Podczas posiedzeń Parlamentarnego Zespołu ds. Afryki (powołany w listopadzie 2019 roku) temat pomocy humanitarnej został poruszony na dwóch spotkaniach dotyczących sytuacji w Tigraju (region Etiopii), gdzie ma miejsce wewnętrzny konflikt zbrojny, oraz Sudanu, który przyjął uchodźców z Tigraju.

W pierwszym spotkaniu, poza zaproszonymi gośćmi, spośród parlamentarzystów uczestniczyli (przez pierwszą część spotkania) **Jacek Protasiewicz** (PSL), **Artur Łącki** (KO) oraz przewodnicząca Zespołu, **Małgorzata Janyska** (KO). Soliana Abraha oraz Solomon Mezgebu omawiali sytuację w Tigraju, wskazując na potrzebę pomocy humanitarnej. Zarówno **Artur Łącki** (KO), jak i **Maria Janyska** (KO) deklarowali chęć pomocy i działań na rzecz Tigraju. Łącki pytał zaproszonych gości także o przyczyny trwającej wojny.

Podczas kolejnego spotkania, Zespół spotkał się z przedstawicielami Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Przedstawiono sprawozdanie z podjętych działań, a także wskazano, że Etiopia jest jednym z krajów priorytetowych dla polskiej współpracy rozwojowej. W 2021 roku MSZ zorganizowało dwa konkursy służące pomocy humanitarnej, których Etiopia miała być odbiorcą, ale żaden z polskich NGO’ów nie zgłosił chęci udziału.

Marcin Porzucek (PiS) pytał o rekomendacje dla Zespołu oraz o przyczyny wydalenia siedmiu pracowników agent ONZ przez władze Etiopii z tego kraju. Przewodnicząca Zespołu, **Maria Janyska** (KO), pytała o wymagania jakie muszą spełnić organizacje pozarządowe, by aplikować w konkursach ministerialnych. Pozostali posłowie biorący udział w spotkaniu nie zabrali głosu w oficjalnej, zarejestrowanej części spotkania.

Kwestia edukacji globalnej nie była poruszana.

Pozostałe zespoły.

Podczas spotkań Parlamentarnego Zespołu ds. Organizacji Pozarządowych i Społeczeństwa Obywatelskiego (powołany w listopadzie 2019 roku, odbyło się 11 posiedzeń, z czego 8 zarejestrowanych) tematy pomocy rozwojowej, pomocy humanitarnej oraz edukacji globalnej nie były poruszane.

Parlamentarny Zespół ds. Białorusi (powołany w lipcu 2020 roku) miał osiem posiedzeń, jednak nie zostały one zarejestrowane.

Parlamentarny Zespół ds. Armenii (powołany w październiku 2020 roku) oraz Parlamentarny Zespół ds. Odbudowy Ukrainy (powołany w marcu 2022 roku) nie zebrały się ani razu.

Aktywność parlamentarzystów_ek i senatorów_ek

Interpelacje i zapytania

Spośród interpelacji i zapytań dotyczących pomocy rozwojowej, pomocy humanitarnej oraz edukacji globalnej, najwięcej dotyczyło kwestii szeroko rozumianej pomocy humanitarnej osobom uciekającym z Ukrainy z powodu wojny: było to łącznie 238 interpelacji i zapytań (od stycznia 2022 do maja 2023), z czego najwięcej, bo aż 110, złożonych zostało w marcu 2022 roku.

Interpelacje i zapytania dotyczyły m.in. przygotowania rządu na przyjęcie uchodźców z Ukrainy, punktów noclegowych, kwestii legalności pobytu, wsparcia finansowego dla osób przyjmujących uchodźców, pomocy medycznej, opieki nad osobami nieletnimi, wsparcia psychologicznego, przygotowania systemu edukacji czy też tymczasowego zniesienia zakazu handlu w niedzielę, w celu umożliwienia świadczenia ciągłej pomocy humanitarnej.

Drugim z kolei najczęściej podnoszonym tematem była sytuacja uchodźców na granicy polsko-białoruskiej. W związku z przejściem władzy przez talibów w Afganistanie, od sierpnia 2021 roku zaczęły pojawiać się pytania dotyczące przekazania pomocy humanitarnej do Afganistanu oraz przyjmowania przez Polskę afgańskich uchodźców (w sierpniu 2021 - 5). Pytano także o ewakuowanych do Polski Afgańczyków, którzy współpracowali z Polskim Kontyngentem Wojskowym w Afganistanie.

W sierpniu rozpoczął się także kryzys na granicy polsko-białoruskiej, w odniesieniu do którego (wraz z pytaniami dotyczącymi ogólnej sytuacji uchodźców w Polsce, z wykluczeniem uchodźców z Ukrainy) złożono łącznie 67 interpelacji i zapytań, aż do stycznia 2023 roku.

Inne tematy poruszane w pytaniach, to np. wsparcie Białorusinów przybywających do Polski (od sierpnia 2020, np. interpelacja nr 9769 do Ministra Spraw Zagranicznych w sprawie działań rządu RP na rzecz Białorusi i Polonii białoruskiej, zgłoszona przez posłów i posłanki Lewicy: **Macieja Koniecznego, Adriana Zandberga, Magdalenę Biejat, Darię Gosek-Popiołek, Paulinę Matysiak oraz Marcelinę Zawiszę**), wsparcie uchodźców po pożarze obozu na wyspie Lesbos (wrzesień-październik 2020, np. interpelacja nr 12628 do prezesa Rady Ministrów złożona przez **Hannę Gill-Piątek (SLD)**) czy sytuacja uchodźców w polskich ośrodkach w trakcie pandemii (maj-czerwiec 2020, np. interpelacja nr 6346 do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie deportacji cudzoziemców wykonanych w okresie od 14 marca 2020 r., zgłoszona przez posłów i posłanki Lewicy: **Katarzynę Kretkowską, Włodzimierza Czarzastego, Wiesława Szczepańskiego, Hannę Gill-Piątek, Katarzynę Kotulę, Agnieszkę Dziemianowicz-Bąk, Paulinę Matysiak, Beatę Maciejewską, Wandę Nowicką, Karoliną Pawliczak, Andrzeja Szejnę, Marcelinę Zawiszę i Annę Marię Żukowską**; interpelacja nr 7259 do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie zapewnienia właściwych warunków przebywającym na kwarantannie mieszkankom ośrodka dla cudzoziemców na Targówku oraz ich dzieciom, zgłoszona przez posłów i posłanki Lewicy: **Katarzynę Kretkowską, Magdalenę Biejat, Katarzynę Ueberhan, Włodzimierza Czarzastego, Monikę Falej, Hannę Gill-Piątek, Katarzynę Kotulę, Anitę Kucharską-Dziedzic, Wandę Nowicką, Annę Marię Żukowską, Jana Szopińskiego, Paulinę Matysiak oraz Krzysztofa Śmiszka**).

W kwietniu 2021 **Tomasz Aniśko (KO), Urszula Zielińska (KO)** oraz **Małgorzata Tracz (KO)** złożyli interpelację nr 22821 do Ministra Spraw Zagranicznych, dotyczącą sytuacji tankowca Safer w Jemenie. W jego ładowniach znajduje się około miliona baryłek ropy, co stanowi zagrożenie katastrofą środowiskową oraz humanitarną.

Kwestia **pomocy rozwojowej** została podjęta 4-krotnie: dwukrotnie w interpelacjach dotyczących zmniejszenia środków na pomoc rozwojową i humanitarną i w związku z odwołaniem ministerialnych konkursów grantowych: „Polska pomoc humanitarna 2020”, „Polska pomoc rozwojowa 2020”, „Wolontariat polska pomoc 2020”, „Edukacja globalna 2020” (interpelacja nr 874 do prezesa Rady Ministrów z 13.12.201 zgłoszona przez **Agnieszkę**

Pomaskę (KO); interpelacja nr 7302 do prezesa Rady Ministrów z 04.06.2020 zgłoszona przez **Monikę Wielichowską** (KO), **Gabrielę Lenartowicz** (KO), **Aleksandrę Gajewską** (KO), **Kingę Gajewską** (KO), **Annę Wasilewską** (KO) oraz **Katarzynę Lubnauer** (KO)), w sprawie zapewnienia pomocy humanitarnej i rozwojowej uchodźcom syryjskim dotkniętym klęskami wojny (interpelacja nr 3075 do Ministra Spraw Zagranicznych z 10.03.2020 zgłoszona przez **Anitę Sowińską** (SLD)) oraz w związku z pytaniem o przekazanie nadmiarowej liczby szczepionek innym państwom (interpelacja nr 25999 do prezesa Rady Ministrów w sprawie przekazania szczepionek przeciw COVID-19 do krajów Partnerstwa Wschodniego, m.in. Ukrainy i Gruzji, zgłoszona w sierpniu 2021 roku przez **Pawła Kowala** (KO)).

Kwestię **edukacji globalnej** poruszono przy okazji odwołania ministerialnych konkursów grantowych (wymienionych powyżej) i w związku z wystosowanym przez Młodzieżowy Strajk Klimatyczny apelem o włączenie edukacji klimatycznej do programu nauczania. Edukacja globalna została także wspomniana przy okazji interpelacji dotyczącej zwiększenia kontroli kuratora nad szkołami.

W interpelacji nr 8218 do Ministra Edukacji Narodowej z czerwca 2020 roku, zgłoszonej przez **Darię Gosek-Popiołek** (Lewica Razem), **Adriana Zandberga** (Lewica Razem), **Marcelinę Zawiszę** (Lewica Razem), **Macieja Koniecznego** (Lewica Razem), **Paulinę Matysiak** (Lewica Razem) i **Magdalenę Biejat** (Lewica Razem), czytamy: “Zarówno młodzież, jak i dydaktycy czy naukowcy zauważają, że obowiązująca podstawa programowa nie jest adekwatna do obecnej sytuacji, tj. kryzysu klimatycznego i wyzwań, jakie przed nami w związku z nim stoją. Elementy ekologii, sozologii, edukacji globalnej czy wiedzy nt. zrównoważonego rozwoju nie wystarczą - zamiast wzmianek potrzebna jest wiedza o klimacie przekazywana jako interdyscyplinarna nauka”. Podobnie w interpelacji nr 12696 z 13.10.2020, skierowanej do Ministra Edukacji Narodowej, **Urszula Nowogórska** (PSL) pisała: “w obliczu kryzysu klimatycznego niezbędne jest wdrożenie edukacji klimatycznej do polskich szkół w formie osobnego przedmiotu lub zmian w podstawie programowej oraz kompleksowych szkoleń dla nauczycielek i nauczycieli na temat mechanizmów zmiany klimatu. Należy zapobiec szerzeniu się dezinformacji i zmobilizować społeczeństwo do działania na rzecz ochrony środowiska i klimatu. Obecna podstawa programowa nie zapewnia możliwości zdobycia odpowiedniej wiedzy na ten temat. Brakuje w niej konkretyzacji wiadomości o kryzysie klimatycznym. Większość jej treści dotyczy ekologii i sozologii, edukacji globalnej, zrównoważonego rozwoju oraz zagadnień związanych ze smogiem. Wiedza o klimacie, stanowiąca niewielką część wzmiankowanych tematów, musi zostać wyodrębniona. Same lekcje, np. geografii, poruszają temat klimatu jedynie w formule rozszerzonej, na którą decyduje się jedynie 16% uczniów i uczennic. Wiedza z zakresu klimatu musi być powszechnie dostępna”.

W interpelacja nr 24726 do Ministra Edukacji i Nauki, złożonej w czerwcu 2021 roku przez **Joannę Jaśkowiak** (KO), **Riada Haidara** (KO), **Martę Golbik** (KO) oraz **Marię Janyskę** (KO), pisano:

“Ten projekt dotyczy sensu stricto upolitycznienia edukacji w Polsce. Widać wyraźnie, że edukacja pod Pana kierownictwem bardzo mocno skręca w prawo. Edukacja staje się polem działań politycznych i nie odpowiada na bieżące potrzeby szkoły. Ministerstwo Edukacji i Nauki zaczyna kreować własną rzeczywistość, w której tworzy określone rozwiązania. Widać, że dla ministerstwa obecna edukacja z problemami, z którymi przez ponad rok pandemii zmagali się i których doświadczali dyrektorzy szkół, nauczyciele, uczniowie i rodzice, jest na marginesie. To, że szkoły przetrwały pandemię w miarę dobrym stanie, jeśli chodzi o edukację, to jest jedyna zasługa właśnie dyrektorów szkół, nauczycieli, uczniów i rodziców. Dyrektorzy motywowali swoją kadrę pedagogiczną, potrafili zorganizować komputery dla dzieci, sprawdzali, gdzie są te dzieci, bo tym się interesowali, w przeciwieństwie do Ministerstwa Edukacji i Nauki.

Już obecnie autonomia dyrektorów wygląda inaczej. Kultura kontroli i brak zaufania są – od 2016 roku – dosyć mocno odczuwalne. Jest to powolne odbieranie autonomii dyrektorom. Odkąd ówczesna minister edukacji Anna Zalewska zapowiedziała, że będzie kontrolowała pewne rzeczy w szkołach, organizacji społecznych już prawie w nich nie ma. Natomiast teraz te zmiany mają pójść tak daleko, że tych organizacji w szkołach w ogóle nie będzie. Edukacji globalnej, edukacji klimatycznej i ekologicznej, edukacji antydyskryminacyjnej – tego już nie będzie”.

Relokacja - dyskusje na styku polityki migracyjnej i rozwojowej

W debacie wokół współpracy rozwojowej temat relokacji poruszany był w związku z dyskusjami dotyczącymi polityki migracyjnej Unii Europejskiej oraz po pełnoskalowej rosyjskiej inwazji na Ukrainę.

Podczas posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej (luty 2020), które poświęcone było minionej prezydenturze Finlandii i bieżącej prezydenturze Chorwacji w Unii Europejskiej, **Konrad Szymański** (PiS) krytykował unijną politykę relokacji:

“(…) Z całą pewnością w polityce migracyjnej kwestia relokacji nie jest ani jedynym, ani najważniejszym, ani najbardziej skutecznym – no, mówię najdelikatniej, jak mogę – środkiem do rozwiązywania tego problemu. Wszystkie inne działania, które były podejmowane na poziomie unijnym albo międzyrządowym, okazywały się zdecydowanie bardziej skuteczne. Dowodem na to jest fakt, że dziś najbardziej dramatyczne aspekty kryzysu migracyjnego mamy dawno za sobą – one istnieją raczej we wspomnieniach niż tu i teraz. Nie twierdzę, że tak będzie zawsze, ponieważ Unia Europejska niestety – tak jak być może każdy kraj, no ale bliższa koszula ciału – w małym stopniu kontroluje czy oddziałuje na sytuację wokół naszych granic. Przez ostatnie lata dokonała się degradacja bezpieczeństwa, i to pod każdym względem, na granicach wschodnich i południowych. To jest trudny do rozwiązania problem, więc nie mogę powiedzieć, że sprawa jest zamknięta raz na zawsze, załatwiona. Unia w tej sprawie musi wykazywać się aktywnością, czujnością i gotowością. My zwracamy uwagę na to, co działa, a co nie działa. Z całą pewnością relokacja nie działa. No, zapewne działa pod jednym względem – działa bardzo silnie, jeżeli chodzi o budowanie toksycznych napięć politycznych i generowanie kosztów politycznych, dość nieokreślonych oczywiście. Tu są wyłącznie koszty, nie ma żadnego zysku”.

W marcu 2020 roku posłowie i posłanki Lewicy w interpelacji nr 3715 do ministra ds. Unii Europejskiej pytali:

1. Czy ministerstwo przewiduje działanie w ramach wspólnoty europejskiej mające na celu pomoc krajom członkowskim UE w formie gotowości na relokację uchodźców, by wspierać rozwiązywanie wszystkich możliwych sytuacji kryzysowych?
2. Czy ministerstwo przewiduje wspierać inne kraje członkowskie UE w formie pomocy humanitarnej, materialnej, itp., by pomóc rozwiązać problem masowej fali migracji uchodźców?

W odpowiedzi sekretarza stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, Piotra Wawrzyka, czytamy:

“(…) Priorytetem rządu RP w odpowiedzi na bezprecedensowy kryzys migracyjny wywołany wojną domową w Syrii i Iraku pozostaje postulat udzielania pomocy bezpośrednio na miejscu, czyli w krajach dotkniętych skutkami konfliktu. W odpowiedzi na kryzys humanitarny wywołany konfliktem zbrojnym w Syrii, Polska konsekwentnie udziela wsparcia na rzecz osób poszkodowanych, w tym uchodźców i osób wewnątrznie przesiedlonych oraz na rzecz lokalnych społeczności przyjmujących w krajach ościennych (...)”.

Dwa lata później, w lutym 2022 roku, podczas posiedzenia wspomnianej wyżej Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej, tym razem dotyczącego przebiegu minionej prezydentury słoweńskiej i trwającej prezydentury francuskiej w Unii Europejskiej, ponownie to Konrad Szymański (PiS, od 2020 do 2022 roku Minister ds. Unii Europejskiej), odniósł się do tematu relokacji:

“Nowy pakt dotyczący migracji i azylu, który na pewno będzie ważnym elementem prac prezydentury... (...) Widzimy wyraźnie możliwość porozumienia się w tej sprawie, jeśli nowe rozwiązania będą wiernie odpowiadały postanowieniom Rady Europejskiej z czerwca 2018 r., kiedy uznaliśmy, że solidarność europejska w sprawie migracji i azylu jest konieczna, ale jeżeli chodzi o dobór środków tej solidarności, państwom członkowskim musi zostać zaoferowany wystarczający poziom elastyczności. Chodzi tutaj przede wszystkim o kwestie obowiązkowych relokacji, które powinny być wyłączone z tego mechanizmu. Wzmocnienie współpracy z krajami tranzytu i pochodzenia migracji ma kolosalne znaczenie. W okresie kryzysu białoruskiego mogliśmy

zaobserwować bardzo jednoznacznie, że efektywna współpraca, dialog polityczny z państwami pochodzenia migracji i tranzytu potrafią być instrumentami, które rozwiązują problem. Mam tu na myśli w szczególności współpracę z Turcją i Irakiem. Warunkowość współpracy rozwojowej oparta o równie daleko idące zobowiązania partnerów Unii Europejskiej do poważnego traktowania swoich obowiązków w obszarze polityki powrotowej, readmisyjnej ma tutaj kolosalne znaczenie. Uważamy, że te 2 sfery powinny być ze sobą ściśle połączone”.

W lutym 2022 roku, w związku z pełnoskalową rosyjską inwazją na Ukrainę, podczas 49. posiedzenia Sejmu, temat relokacji podnosiła posłanka **Katarzyna Kretkowska** (Nowa Lewica), kierując pytanie do prezesa Rady Ministrów:

“Jak konkretnie wyglądają przygotowania rządu do przyjęcia uchodźców z Ukrainy o nieprzewidywanej liczbie, prawdopodobnie miliona lub więcej? Jaki jest konkretny stan przygotowań korytarza humanitarnego przez MSZ i MSWiA? Czy konsulaty polskie w Charkowie, Odessie, Łucku, Winnicy i Lwowie zostaną wzmocnione kadrowo i proceduralnie celem przyspieszenia udzielania wiz humanitarnych? Jak konkretnie poszerzona zostanie kadra Straży Granicznej, która już teraz przy zaledwie 5 tys. uchodźców znad granicy polsko-białoruskiej nie nadąża z procedowaniem wniosków o azyl i ochronę międzynarodową? Jak konkretnie zaplanowana jest logistyka przyjmowania i kwaterowania uchodźców, chwilowego, tymczasowego i docelowego? Jaki jest stan pomocy rządu i współpracy w tym zakresie z samorządami i organizacjami humanitarnymi, polskimi i międzynarodowymi, oraz organizacjami obywatelskimi? (...) I jak wyglądają aktualne uzgodnienia z Unią Europejską co do przyjęcia i relokacji uchodźców? Jak wreszcie są przygotowania Ministerstwa Edukacji i Nauki odnośnie do napływu dzieci i młodzieży w wieku szkolnym do Polski? Jakie uzgodnienia są podejmowane w tym zakresie pomiędzy ministerstwem a samorządami, łącznie z niezbędnym w tej sytuacji wzrostem części oświatowej subwencji ogólnej dla samorządów?”.

Prezes Rady Ministrów Mateusz Morawiecki nie odniósł się do zadanych pytań w trakcie swojego wystąpienia.

Kwestia relokacji uchodźców z Ukrainy była także, obok kwestii szczepień i ochrony zdrowia przybyłych do Polski Ukraińców, tematem połączonego posiedzenia Parlamentarnego Zespołu ds. Pomocy Humanitarnej i Międzynarodowego Prawa Humanitarnego oraz Parlamentarnego Zespołu ds. szczepień i promocji zdrowia na koniec marca 2022 roku⁵³.

W czerwcu 2023, podczas 77. posiedzenia Sejmu, posłanka Barbara Bartuś (PiS) przedstawiła sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych, dotyczące poselskiego projektu uchwały w sprawie unijnego mechanizmu relokacji: “(...) Nie zgadzamy się, aby państwo polskie ponosiło koszty społeczne i finansowe błędnych decyzji innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej. Polityka »otwartych drzwi«, którą forsowały w ramach Unii Europejskiej Niemcy, łamiąc traktaty, okazała się fatalnym błędem. Jej negatywnym skutkiem są obecnie decyzje podejmowane na forum Rady Unii Europejskiej. Nie można powielać poprzednich złych decyzji z 2014 r. i 2015 r. Dotyczy to zarówno kierunków polityki Unii Europejskiej wyznaczonych przez Niemcy, jak i decyzji podejmowanych przez polityków rządu PO–PSL. Solidarność europejska nie może mieć formy szantażu – uległość albo kara finansowa. Decyzje w tak ważnej sprawie nie mogą być podejmowane poza kontrolą państw członkowskich lub wbrew nim z ominięciem zasady jednomyślności. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej zobowiązuje Rząd Rzeczypospolitej Polskiej do stanowczego sprzeciwu wobec takich praktyk. Jednocześnie Sejm Rzeczypospolitej Polskiej zwraca uwagę na fakt, iż w trakcie wojny na Ukrainie do Polski wjechało w poszukiwaniu bezpieczeństwa ok. 7 mln uchodźców z Ukrainy; do dzisiaj w naszym kraju pozostało ok. 1,5 mln z nich. W zaistniałej sytuacji próby dodatkowego obciążenia naszego kraju obowiązkiem przyjmowania nielegalnych imigrantów napływających do pozostałych państw członkowskich lub ustanowienia obowiązku zapłaty kar finansowych muszą budzić głęboki sprzeciw, gdyż przyjęcie proponowanych rozwiązań stanowiłoby

⁵³ Zapis spotkania dostępny pod linkiem:

https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/transmisja.xsp?documentId=076C58AF44483153C1258810002C260C&symbol=TRANSMISJA_ARCH&info=T

bezprawną ingerencję w traktatowe kompetencje państw członkowskich oraz mogłoby doprowadzić do zwiększenia napływu nielegalnych migrantów na teren Unii Europejskiej. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w pełni popiera niesienie i finansowanie pomocy humanitarnej w miejscach objętych konfliktem zbrojnym i krajach z nimi sąsiadujących”.

Stanowisko spotkało się z przeciwnymi partiami opozycyjnymi. Poseł **Krzysztof Kamiński** (Konfederacja) wskazywał: “W zeszłym roku sprowadziliście 136 tys. imigrantów z państw muzułmańskich. Mówicie, że to legalni imigranci. Nie no, jak legalni, to spoko. We Francji zamachu dokonała osoba, która przez 10 lat siedziała legalnie w Szwecji. Największego zamachu terrorystycznego w Szwecji dokonała osoba, która przyjechała legalnie do Polski do pracy”. Z kolei poseł **Maciej Gdula** z Lewicy mówił: “Jeżeli chodzi o mechanizm relokacji, to on rzeczywiście – i tu się z panem ministrem w jednej sprawie zgadzam – nie będzie skuteczny, dlatego my też nie jesteśmy wielkimi orędownikami tego systemu. Ludzie będą swobodnie się przemieszczać po Europie, niezależnie od tego, do jakiego kraju zostaną przypisani. Chciałbym teraz powiedzieć jeszcze o tym, dlaczego ta uchwała pojawia się akurat przed wyborami. Chcecie zmobilizować ludzi przez strach przed uchodźcami, przez strach przed obcymi. A ja chciałbym wam podziękować za to, że otworzyliście, pan premier Morawiecki, pan prezes Kaczyński, szeroko drzwi dla migracji w Polsce. Dziękuję wam za to. Sprawiliście, że Polska jest znowu wielokulturowa, są tutaj Ukraińcy, Białorusini, ale też Hindusi, Pakistańczycy, ludzie z Indonezji, z Gruzji”.

Tytuł: Współpraca rozwojowa i pomoc humanitarna w debacie parlamentarnej 2019-2023. Raport

Autorzy, autorki: MamPrawoWiedziec.pl - Maja Rup, Maciej Szczepański, Róża Rzeplińska, Michał Szyszko, Michał Piedziuk

Redakcja: Jan Bazyl

Wydawca: Grupa Zagranica

© Grupa Zagranica 2023